

Nacrt Plana razvoja Općine Draž za razdoblje 2026.–2031. godine.

Kolovoz 2026.

NARUČITELJ:

Općina Draž
Braće Radić 58, Draž
31305 Draž
www.draz.hr

ODGOVORNA OSOBA

Valentina Avdičević mag. iur. načelnica Općine Draž

VODITELJ TIMA ZA IZRADU

Filip Golubov univ. mag. ing. agr.

LOKALNI KOORDINATOR

Valentina Avdičević mag. iur. načelnica Općine Draž

ČLANOVI TIMA ZA IZRADU PLANA RAZVOJA

Roland Tatai, referent za financije i proračun

Ana Vinojčić univ. mag. oec., viši stručni suradnik za europske i razvojne projekte, vježbenik

Sadržaj

1. Predgovor	6
1.1. Zakonodavni okvir	7
1.2. Strateški okvir.....	8
2. Uvod	10
2.1. Ustroj Općine Draž.....	10
2.1.1. Općinski načelnik	10
2.1.2. Općinsko vijeće	10
2.1.3. Jedinstveni upravni odjel	11
2.1.4. Suradnja s razvojnim i partnerskim institucijama	11
2.2. Institucionalni kapacitet za provedbu razvoja	11
3. PROFIL OPĆINE DRAŽ S NAZNAČENIM RAZVOJNIM POTREBAMA	12
3.1. Geografski položaj i prirodna obilježja	12
3.1.1. Prirodne vrijednosti i ekološka mreža	12
3.1.2. Poljoprivredni i ruralni prostor	13
3.1.3. Klimatske i okolišne značajke	13
3.1.4. Ključne razvojne potrebe i potencijali prostora.....	13
3.2. Stanovništvo	14
3.2.1. Odgoj i obrazovanje	15
3.2.2. Predškolski odgoj	15
3.2.3. Ključne razvojne potrebe u području stanovništva i obrazovanja	15
3.3. Gospodarstvo.....	16
3.3.1. Poduzetništvo i obrtništvo	16
3.3.2. Poljoprivreda	17
3.3.3. Turizam	17
3.4. Manifestacije na području Općine Draž	18
3.5. Zdravstvo i socijalna skrb.....	19
3.6. Civilno društvo	19
3.6.1. Sport i rekreacija.....	20
3.6.2. Kultura i kulturna baština	20
3.7. Komunalna infrastruktura.....	20
3.7.1. Promet	21
3.7.2. Vodoopskrba	21
3.7.3. Odvodnja otpadnih i oborinskih voda	21

3.7.4. Elektroenergetska infrastruktura	22
3.7.5. Opskrba plinom	22
3.7.6. Telekomunikacijska i digitalna infrastruktura	22
3.7.7. Gospodarenje otpadom	22
4. SWOT ANALIZA OPĆINE DRAŽ	23
4.1. PODRUČJE, INFRASTRUKTURA I UPRAVLJANJE	23
4.2. GOSPODARSTVO (POLJOPRIVREDA, TURIZAM, PODUZETNIŠTVO I OBRTNIŠTVO)	24
4.3. CIVILNO DRUŠTVO, KULTURA I DRUŠTVENE DJELATNOSTI	25
5. VIZIJA RAZVOJA OPĆINE DRAŽ DO 2029. GODINE	27
5.1. Vizija Općine Draž:	27
5.1.1. Ključni oslonci vizije:	27
6. PRIORITETI RAZVOJA	28
Prioritet 1. Unaprjeđenje kvalitete života i javne infrastrukture	28
Prioritet 2. Demografska revitalizacija, društvena uključenost i razvoj lokalne zajednice	28
Prioritet 3. Razvoj konkurentnog i održivog gospodarstva	28
Prioritet 4. Razvoj održivog turizma i valorizacija prirodne i kulturne baštine	29
Prioritet 5. Održivo upravljanje prirodnim resursima i zelena tranzicija	29
Prioritet 6. Digitalna i održiva Općina	29
Strateška usklađenost razvojnih prioriteta	29
7. Mjere za provedbu odabranih posebnih ciljeva s ključnim aktivnostima i pripadajućim pokazateljima rezultata	31
MJERA 1. Lokalna uprava i provedba razvojnih projekata	31
MJERA 2. Razvoj gospodarstva i poduzetništva	31
MJERA 3. Razvoj turizma i turističke infrastrukture	32
MJERA 4. Razvoj poljoprivrede i lokalne proizvodnje	32
MJERA 5. Razvoj prometne i javne infrastrukture	33
MJERA 6. Razvoj komunalne infrastrukture i uređenje naselja	33
MJERA 7. Odgoj, obrazovanje i demografska revitalizacija	34
MJERA 8. Socijalna skrb i kvaliteta života	34
MJERA 9. Sport, kultura i razvoj civilnog društva	35
MJERA 10. Zaštita prirode, okoliša i energetska učinkovitost	35
MJERA 11. Zaštita i valorizacija kulturne i prirodne baštine	36
MJERA 12. Protupožarna i civilna zaštita	36
MJERA 13. Provedba razvojnih projekata i korištenje EU fondova	36

7.1. Prioritet provedbe mjera	37
7.2. Strateška utemeljenost razvoja Kuće Tista i uspostave javne turističke infrastrukture u Topolju	38
7.3. Rekonstrukcija perivoja crkve sv. Petra i Pavla u Topolju.....	41
7.4. Obnova zgrade Spomen-doma „Batinske bitke“	44
7.5. Izgradnja mosta na Borzi u Duboševici.....	47
8. Praćenje i izvještavanje	50
8.1. Godišnje izvješće o provedbi Plana razvoja Općine Draž.....	50
8.1.1. Tablica: Ciklus praćenja i izvještavanja o provedbi Plana razvoja Općine Draž	51
8.2. Vrednovanje Plana razvoja Općine Draž	51

1. Predgovor

Poštovani,

Plan razvoja Općine Draž predstavlja temeljni srednjoročni planski dokument kojim se utvrđuje vizija razvoja, strateški ciljevi, prioriteti i mjere usmjerene na održivi društveni, gospodarski i prostorni razvoj Općine. Dokument predstavlja osnovu za usmjeravanje razvojnih aktivnosti, učinkovito upravljanje lokalnim resursima te planiranje i provedbu razvojnih projekata u suradnji s javnim, gospodarskim i civilnim sektorom.

Program je izrađen u skladu s načelima sustava strateškog planiranja Republike Hrvatske te je usklađen s razvojnim prioritetima Europske unije, Nacionalnom razvojnom strategijom Republike Hrvatske do 2030. godine, Planom razvoja Osječko-baranjske županije i drugim relevantnim sektorskim i prostorno-planskim dokumentima.

Temelj za izradu Programa čine analiza postojećeg stanja, procjena razvojnih potencijala i ograničenja te prepoznavanje potreba lokalne zajednice. Posebna pozornost posvećena je izazovima suvremenog razvoja ruralnih područja, uključujući demografske promjene, digitalnu transformaciju, zelenu tranziciju, prilagodbu klimatskim promjenama, energetske učinkovitost, održivo upravljanje prirodnim resursima te jačanje konkurentnosti lokalnog gospodarstva.

Izrada Plana razvoja obuhvatila je:

- analizu zakonodavnog, strateškog i institucionalnog okvira;
- analizu društvenih, gospodarskih, prostornih i okolišnih obilježja Općine Draž;
- utvrđivanje razvojnih potreba, izazova i potencijala;
- izradu SWOT analize;
- definiranje razvojne vizije i strateških ciljeva;
- utvrđivanje prioriteta, mjera i razvojnih projekata;
- definiranje pokazatelja uspješnosti i sustava praćenja provedbe;
- izradu provedbenog i financijskog okvira.

Plan razvoja zamišljen je kao dinamičan dokument koji omogućuje prilagodbu novim razvojnim okolnostima, zakonodavnim promjenama i mogućnostima financiranja. Njegova uspješna provedba ovisit će o partnerskoj suradnji Općine Draž, javnih ustanova, poduzetnika, poljoprivrednika, udruga, razvojnih institucija i svih stanovnika koji svojim djelovanjem doprinose razvoju lokalne zajednice.

Vjerujemo kako će provedba ovog Programa pridonijeti stvaranju kvalitetnijih uvjeta za život i rad, jačanju lokalnog gospodarstva, očuvanju prirodne i kulturne baštine te održivom razvoju Općine Draž kao prepoznatljivog prostora ugodnog življenja, poduzetništva i odgovornog upravljanja prirodnim resursima.

Valentina Avdičević mag. iur., načelnica Općine Draž

1.1. Zakonodavni okvir

Izrada Plan razvoja Općine Draž temelji se na važećem zakonodavnom okviru Republike Hrvatske kojim je uređen sustav strateškog planiranja i upravljanja razvojem te na razvojnim dokumentima Europske unije, Republike Hrvatske i Osječko-baranjske županije. Program je izrađen primjenom načela održivog razvoja, partnerstva, transparentnosti, učinkovitog upravljanja javnim resursima i usklađenosti razvojnih politika na svim razinama upravljanja.

Pri izradi Plana razvoja Općine Draž korišten je sljedeći zakonodavni i metodološki okvir:

- Zakon o sustavu strateškog planiranja i upravljanja razvojem Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 123/17 i 151/22), kojim se uređuje sustav strateškog planiranja, postupci izrade, donošenja, provedbe, praćenja, izvještavanja i vrednovanja akata strateškog planiranja te koordinacija razvojnih politika na nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini.
- Uredba o smjernicama za izradu akata strateškog planiranja (Narodne novine, br. 37/23), kojom su propisani sadržaj, metodološki zahtjevi i postupci izrade, provedbe, praćenja i vrednovanja akata strateškog planiranja.
- Pravilnik o rokovima i postupcima praćenja i izvješćivanja o provedbi akata strateškog planiranja (Narodne novine, br. 44/23), kojim se uređuju obveze praćenja provedbe i izvještavanja o ostvarenju razvojnih ciljeva.
- Pravilnik o provedbi postupka vrednovanja akata strateškog planiranja (Narodne novine, br. 44/23), kojim su definirana načela, kriteriji i standardi vrednovanja akata strateškog planiranja radi procjene njihove učinkovitosti, djelotvornosti, relevantnosti, održivosti i učinaka.
- Zakon o regionalnom razvoju Republike Hrvatske (NN 45/2026), kojim se određuju ciljevi i načela upravljanja regionalnim razvojem Republike Hrvatske, strateško planiranje regionalnoga razvoja, institucionalni okvir i upravljanje regionalnim razvojem, ocjenjivanje stupnja razvijenosti jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, potpomognuta područja i područja s razvojnim posebnostima, poticanje regionalne konkurentnosti i urbanoga razvoja te provedba, praćenje, vrednovanje i izvješćivanje o provedbi politike regionalnoga razvoja.
- Zakon o pravu na pristup informacijama (NN 25/2013, NN 85/2015, NN 69/2022), uređuje pravo na pristup informacijama i ponovnu uporabu informacija koje posjeduju tijela javne vlasti, propisuju se načela prava na pristup informacijama i ponovnu uporabu informacija, ograničenja prava na pristup informacijama i ponovnu uporabu informacija, postupak za ostvarivanje i zaštitu prava na pristup informacijama i ponovnu uporabu informacija, djelokrug, način rada i uvjeti za imenovanje i razrješenje Povjerenika za informiranje te inspeksijski nadzor nad provedbom ovoga Zakona.

1.2. Strateški okvir

Plan razvoja Općine Draž izrađuje se u okviru višerazinskog sustava strateškog planiranja Republike Hrvatske te se temelji na usklađenosti razvojnih prioriteta na europskoj, nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini.

U skladu sa Zakonom o sustavu strateškog planiranja i upravljanja razvojem Republike Hrvatske, razvojni prioriteti Općine Draž trebaju biti povezani s ciljevima i prioritetima utvrđenima u relevantnim aktima strateškog planiranja viših razina, pri čemu se posebno uzimaju u obzir:

- **Nacionalna razvojna strategija Republike Hrvatske do 2030. godine;**
- **Plan razvoja Osječko-baranjske županije za razdoblje do 2027. godine;**
- relevantni sektorski i višesektorski strateški i planski dokumenti Republike Hrvatske;
- relevantni programi i strateški dokumenti Europske unije;
- prostorno-planska dokumentacija i drugi razvojni dokumenti od značaja za područje Općine Draž.

Nacionalna razvojna strategija Republike Hrvatske do 2030. godine krovni je i dugoročni akt strateškog planiranja kojim se određuju razvojni smjerovi i strateški ciljevi Republike Hrvatske do 2030. godine. Strategija predstavlja temelj za oblikovanje i provedbu javnih politika te za usmjeravanje razvojnih ulaganja na nacionalnoj i nižim razinama upravljanja.

Nacionalna razvojna strategija definira četiri razvojna smjera:

1. **Održivo gospodarstvo i društvo;**
2. **Jačanje otpornosti na krize;**
3. **Zelena i digitalna tranzicija;**
4. **Ravnomjeran regionalni razvoj.**

Razvojni smjerovi razrađeni su kroz strateške ciljeve kojima se usmjerava dugoročni razvoj Republike Hrvatske, uključujući povećanje konkurentnosti gospodarstva, razvoj ljudskih potencijala i kvalitete života, energetske i zelenu tranziciju, digitalizaciju, jačanje otpornosti društva i gospodarstva te smanjivanje regionalnih razvojnih nejednakosti.

Za Općinu Draž posebno su značajni oni strateški ciljevi koji se odnose na održivi razvoj ruralnih područja, konkurentnost i diversifikaciju lokalnog gospodarstva, poljoprivredu i prehrambeni sektor, razvoj turizma, demografsku revitalizaciju, dostupnost javnih i društvenih usluga, digitalnu transformaciju, zaštitu prirodnih resursa, prilagodbu klimatskim promjenama te razvoj kvalitetne i otporne lokalne infrastrukture.

Plan razvoja Osječko-baranjske županije za razdoblje do 2027. godine temeljni je srednjoročni akt strateškog planiranja regionalne razine kojim se utvrđuju razvojni prioriteti i posebni ciljevi Županije te usmjerava provedba razvojnih politika i ulaganja na području Osječko-baranjske županije.

Za Općinu Draž Plan razvoja Osječko-baranjske županije predstavlja važan okvir za usklađivanje lokalnih razvojnih prioriteta s regionalnim razvojnim potrebama i potencijalima. Posebno je značajno povezivanje lokalnih razvojnih projekata s regionalnim prioritetima u području gospodarstva i poduzetništva, poljoprivrede, turizma, prometne i komunalne infrastrukture, obrazovanja, društvenih djelatnosti, zaštite okoliša, energetike, digitalizacije te demografskog i teritorijalnog razvoja.

Pri definiranju strateških ciljeva i razvojnih mjera Općine Draž uvažavaju se relevantni posebni ciljevi i prioriteti Plana razvoja Osječko-baranjske županije, čime se osigurava vertikalna usklađenost lokalnog razvojnog planiranja s regionalnom razinom.

Strateški razvoj Općine Draž potrebno je promatrati i u kontekstu razvojnih politika i prioriteta Europske unije, osobito onih usmjerenih na održivi i uključivi rast, zelenu i digitalnu tranziciju, teritorijalnu koheziju, konkurentnost gospodarstva, razvoj ruralnih područja i poboljšanje kvalitete života stanovništva.

Posebnu važnost imaju ciljevi europske kohezijske politike za razdoblje 2021.–2027., kojima se razvojna ulaganja usmjeravaju prema:

- konkurentnijoj i pametnijoj Europi;
- zelenijoj Europi s niskom razinom emisija ugljika;
- povezanijoj Europi;
- socijalnijoj i uključivijoj Europi;
- Europi bližoj građanima.

Ovaj okvir predstavlja važnu osnovu za prepoznavanje mogućnosti financiranja razvojnih projekata Općine Draž iz europskih fondova i drugih dostupnih izvora.

Plan razvoja Općine Draž povezuje razvojne potrebe i potencijale lokalne zajednice s razvojnim prioritetima viših razina. Na taj se način osigurava vertikalna i horizontalna usklađenost strateškog planiranja te stvaraju preduvjeti za učinkovitu pripremu i provedbu razvojnih projekata.

Poseban naglasak stavlja se na razvojne specifičnosti Općine Draž kao ruralne jedinice lokalne samouprave na području Osječko-baranjske županije, pri čemu se razvojni potencijali temelje na prirodnim i poljoprivrednim resursima, prostornom položaju, kulturnoj i prirodnoj baštini, lokalnom gospodarstvu te mogućnostima razvoja turizma i drugih aktivnosti povezanih s ruralnim prostorom.

Plan razvoja stoga predstavlja lokalni razvojni okvir kojim se nacionalni, regionalni i europski razvojni ciljevi prevode u konkretne razvojne prioritete, mjere i projekte prilagođene potrebama i potencijalima Općine Draž.

2. Uvod

2.1. Ustroj Općine Draž

Općina Draž je jedinica lokalne samouprave u sastavu Osječko-baranjske županije. Područje Općine obuhvaća naselja Draž, Batina, Gajić, Topolje, Duboševica i Podolje, koja predstavljaju temeljnu prostornu i društvenu strukturu lokalne zajednice.

U okviru zakonom utvrđenog samoupravnog djelokruga Općina Draž obavlja poslove od lokalnog značaja kojima se neposredno ostvaruju potrebe stanovnika, osobito u području uređenja naselja i stanovanja, prostornog i urbanističkog planiranja, komunalnog gospodarstva, zaštite okoliša, razvoja gospodarstva, predškolskog odgoja, kulture, sporta, socijalne skrbi, upravljanja lokalnom imovinom te drugih područja određenih zakonom i općim aktima Općine.

Organizacijska struktura Općine Draž temelji se na djelovanju predstavničkog tijela, izvršnog tijela i upravnog tijela Općine, uz suradnju s javnim ustanovama, gospodarskim subjektima, udrugama građana i drugim dionicima lokalnog razvoja.

2.1.1. Općinski načelnik

Općinski načelnik je izvršno tijelo Općine Draž. Načelnik zastupa Općinu, odgovoran je za izvršavanje odluka Općinskog vijeća te obavlja druge poslove utvrđene zakonom i Statutom Općine.

U okviru svojih nadležnosti općinski načelnik usmjerava rad upravnih tijela Općine, predlaže opće i druge akte iz svoje nadležnosti, upravlja prihodima i rashodima Općine u skladu s propisima i proračunom te koordinira aktivnosti usmjerene na ostvarivanje razvojnih prioriteta i provedbu razvojnih projekata.

Sukladno važećem Statutu Općine Draž, općinski načelnik ima jednog zamjenika, pri čemu pripadnici mađarske nacionalne manjine ostvaruju pravo na zamjenika općinskog načelnika u skladu s važećim propisima.

2.1.2. Općinsko vijeće

Općinsko vijeće predstavničko je tijelo građana Općine Draž i tijelo lokalne samouprave. Vijeće donosi opće akte Općine, donosi proračun i druge planske dokumente, odlučuje o raspolaganju općinskom imovinom u okviru svojih ovlasti te obavlja druge poslove utvrđene zakonom i Statutom Općine.

Općinsko vijeće Općine Draž broji 9 članova. U njegovom radu osigurava se zastupljenost pripadnika mađarske nacionalne manjine u skladu s ustavnim i zakonskim pravima nacionalnih manjina te važećim izbornim propisima.

Općinsko vijeće osniva odbore, povjerenstva i druga radna tijela radi pripreme prijedloga, razmatranja pojedinih pitanja i obavljanja drugih poslova iz svog djelokruga. Njihov sastav, djelokrug i način rada uređuju se Statutom, Poslovníkom o radu Općinskog vijeća i drugim općim aktima.

Za potrebe Plana razvoja važno je istaknuti da Općinsko vijeće, kao predstavničko tijelo građana, ima ključnu ulogu u donošenju razvojnih odluka, usvajanju planskih i proračunskih dokumenata te stvaranju institucionalnih preuvjeta za provedbu razvojnih prioriteta Općine.

2.1.3. Jedinstveni upravni odjel

Za obavljanje upravnih, stručnih i drugih poslova iz samoupravnog djelokruga Općine Draž ustrojen je Jedinstveni upravni odjel.

Jedinstveni upravni odjel obavlja poslove pripreme i provedbe odluka i drugih akata Općine, poslove vezane uz proračun i financijsko poslovanje, komunalno gospodarstvo, upravljanje imovinom, prostorno planiranje, gospodarstvo, društvene djelatnosti, razvojne projekte i druge poslove iz djelokruga lokalne samouprave.

Upravni odjel predstavlja važan institucionalni kapacitet za provedbu Plana razvoja, osobito u području pripreme projektne dokumentacije, kandidiranja projekata na dostupne izvore financiranja, praćenja provedbe razvojnih mjera, upravljanja općinskom imovinom i koordinacije s nadležnim tijelima i institucijama.

S obzirom na promjenjivost organizacije i broja zaposlenih, aktualni popis službenika i namještenika nije potrebno navoditi u Planu razvoja. Takvi se podaci trebaju pratiti kroz odgovarajuće opće akte i evidencije Općine.

2.1.4. Suradnja s razvojnim i partnerskim institucijama

Ostvarivanje razvojnih ciljeva Općine Draž temelji se i na suradnji s regionalnim i lokalnim razvojnim institucijama, javnim tijelima, jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave, organizacijama civilnog društva, gospodarskim subjektima, poljoprivrednicima i drugim relevantnim dionicima.

Općina Draž članica je Lokalne akcijske grupe (LAG) Baranja, kroz koju sudjeluje u provedbi pristupa LEADER/CLLD i ostvarivanju mogućnosti za financiranje razvojnih projekata ruralnog područja. U prethodnom razdoblju Općina je aktivno sudjelovala u procesu izrade lokalne razvojne strategije LAG-a Baranja te u pripremi projekata za financiranje iz dostupnih programa ruralnog razvoja.

Partnerstvo s LAG-om Baranja, regionalnim koordinatorom, županijskim i nacionalnim institucijama te drugim razvojnim organizacijama predstavlja važan kapacitet za pripremu i provedbu projekata predviđenih ovim Planom razvoja.

2.2. Institucionalni kapacitet za provedbu razvoja

Za uspješnu provedbu Plana razvoja ključan je institucionalni kapacitet Općine Draž, odnosno sposobnost Općine da planira, priprema, financira, provodi i prati razvojne projekte.

U tom smislu posebno su važni:

- učinkovito funkcioniranje Općinskog vijeća i izvršnog tijela;
- stručni kapaciteti Jedinstvenog upravnog odjela;
- kvalitetno upravljanje općinskim proračunom i imovinom;
- pravodobna priprema projektne i tehničke dokumentacije;
- sposobnost korištenja nacionalnih i europskih izvora financiranja;
- međuinstitucionalna i međusektorska suradnja;
- uključivanje građana i lokalnih dionika u razvojne procese;
- kontinuirano praćenje provedbe razvojnih ciljeva, mjera i projekata.

Jačanje navedenih kapaciteta jedan je od preduvjeta za uspješnu provedbu Plana razvoja i ostvarivanje razvojne vizije Općine Draž.

3. PROFIL OPĆINE DRAŽ S NAZNAČENIM RAZVOJNIM POTREBAMA

3.1. Geografski položaj i prirodna obilježja

Općina Draž nalazi se u sjeveroistočnom dijelu Republike Hrvatske, u sastavu Osječko-baranjske županije, na području Baranje. Prostorno pripada području uz rijeku Dunav te predstavlja jednu od najsjeveroistočnijih jedinica lokalne samouprave Osječko-baranjske županije.

Područje Općine prostire se na približno 150 km² i obuhvaća šest naselja: Draž, Batinu, Gajić, Topolje, Duboševicu i Podolje. Prema Popisu stanovništva iz 2021. godine na području Općine živjelo je 1.949 stanovnika, što uz površinu od približno 150 km² daje prosječnu gustoću naseljenosti od oko 13 stanovnika/km². Takva gustoća naseljenosti potvrđuje izrazito ruralni karakter prostora i predstavlja jedan od važnih čimbenika u planiranju dostupnosti javnih i društvenih usluga, prometne i komunalne infrastrukture te budućeg razvoja naselja.

Geografski položaj Općine Draž predstavlja istodobno razvojnu prednost i izazov. Položaj u Baranji, neposredna povezanost s rijekom Dunavom, blizina Parka prirode Kopački rit, vrijedna prirodna i kulturna baština te prekogranični položaj u odnosu na Republiku Srbiju i Republiku Mađarsku stvaraju potencijal za razvoj turizma, poljoprivrede, ruralnog gospodarstva i drugih djelatnosti povezanih s korištenjem lokalnih prostornih i prirodnih resursa.

S druge strane, rubni položaj u odnosu na veća urbana središta i mala gustoća naseljenosti povećavaju potrebu za kvalitetnim prometnim povezivanjem, dostupnošću javnih usluga, digitalnom povezanošću i ciljanim mjerama usmjerenima na zadržavanje stanovništva i privlačenje novih stanovnika.

Prostor Općine karakteriziraju nizinski i blago brežuljkasti krajobrazi Baranje, poljoprivredne površine, šumska i travnjačka staništa te vodene površine i vodotoci povezani s Dunavom i njegovim priobalnim prostorom. Prirodna obilježja prostora predstavljaju važan temelj za poljoprivrednu proizvodnju, ali i za razvoj održivih oblika turizma, rekreacije i drugih aktivnosti koje se mogu razvijati uz očuvanje prirodnih vrijednosti.

Posebnu razvojnu vrijednost predstavlja rijeka Dunav, koja ima važnu hidrološku, krajobraznu, ekološku i razvojnu funkciju. Dunav istodobno predstavlja prirodni resurs, važan dio identiteta područja i potencijal za razvoj različitih oblika turističke i rekreativne ponude.

3.1.1. Prirodne vrijednosti i ekološka mreža

Općina Draž područje je izraženih prirodnih vrijednosti. Na njezinu području prisutna su vrijedna nizinska, vlažna i vodena staništa, kao i brojni ugroženi i strogo zaštićeni biljni i životinjski organizmi. Prostorni plan Općine posebno ističe vrijednost nizinskih i vlažnih šumskih i travnjačkih staništa te vodnih staništa kao sastavnih dijelova prirodnog i krajobraznog identiteta područja.

Na području Općine nalaze se područja ekološke mreže Republike Hrvatske Natura 2000, među kojima:

- **HR1000016 Podunavlje i donje Podravlje** – područje očuvanja značajno za ptice (POP);
- **HR2001309 Dunav sjeverno od Kopačkog rita** – područje očuvanja značajno za vrste i stanišne tipove (POVS).

Položaj Općine u neposrednom širem području Parka prirode Kopački rit dodatno povećava njezin prirodni i turistički potencijal. Istodobno, prisutnost područja ekološke mreže zahtijeva pažljivo

planiranje gospodarskih i infrastrukturnih zahvata te usklađivanje razvojnih aktivnosti s ciljevima očuvanja prirode.

U tom smislu, zaštita prirodnih vrijednosti ne treba se promatrati isključivo kao ograničenje razvoja, nego kao jedan od važnih razvojnih resursa Općine. Očuvani prirodni krajobrazi, Dunav, vodena staništa i biološka raznolikost mogu predstavljati osnovu za razvoj održivog turizma, edukativnih i rekreativnih sadržaja, interpretacije prirodne baštine te proizvoda i usluga povezanih s lokalnim identitetom.

3.1.2. Poljoprivredni i ruralni prostor

Poljoprivreda predstavlja jednu od važnih gospodarskih i prostornih sastavnica Općine Draž. Prostrane poljoprivredne površine, prirodni resursi i tradicija poljoprivredne proizvodnje predstavljaju značajan razvojni potencijal, osobito za razvoj konkurentne i održive poljoprivrede, prerađu poljoprivrednih proizvoda i povezivanje poljoprivrede s turističkom ponudom.

Prema dostupnim podacima Općina raspolaže s približno 150 km² prostora, pri čemu značajan dio čine poljoprivredne površine. U aktualnim programima raspolaganja poljoprivrednim zemljištem posebno se ističe značaj državnog poljoprivrednog zemljišta za lokalno gospodarstvo.

Budući razvoj poljoprivrede potrebno je usmjeravati prema povećanju dodane vrijednosti lokalne proizvodnje, održivom korištenju zemljišta i vode, prilagodbi klimatskim promjenama, digitalizaciji poljoprivredne proizvodnje te snažnijem povezivanju proizvođača s lokalnim tržištem i turističkim sektorom.

3.1.3. Klimatske i okolišne značajke

Prirodni i prostorni sustavi Općine Draž povezani su s Dunavom, vodnim režimom, poljoprivrednim površinama, šumskim i travnjačkim staništima te drugim osjetljivim ekosustavima. Zbog toga klimatske promjene, ekstremne vremenske pojave, sušna razdoblja, visoke temperature i promjene u režimu oborina predstavljaju čimbenike koje je potrebno uzeti u obzir u budućem planiranju razvoja.

Posebnu pozornost potrebno je posvetiti otpornosti poljoprivrede, održivom upravljanju vodnim resursima, zaštiti od poplava i drugih prirodnih rizika, povećanju energetske učinkovitosti te očuvanju prirodnih ekosustava.

U tom kontekstu budući razvoj Općine treba istodobno težiti gospodarskom rastu i očuvanju prirodnog kapitala, uz primjenu načela održivog korištenja prostora i prilagodbe klimatskim promjenama.

3.1.4. Ključne razvojne potrebe i potencijali prostora

Na temelju geografskih i prirodnih obilježja mogu se izdvojiti sljedeći ključni razvojni potencijali Općine Draž:

- povoljan položaj u Baranji i uz rijeku Dunav;
- očuvani prirodni krajobrazi i visoka biološka raznolikost;
- područja Natura 2000 i blizina Parka prirode Kopački rit;
- značajan poljoprivredni potencijal i tradicija poljoprivredne proizvodnje;
- mogućnosti razvoja ruralnog, izletničkog, cikloturističkog, eno-gastronomskog i ekološkog turizma;
- vrijedna prirodna, kulturna i tradicijska baština;
- mogućnosti povezivanja poljoprivrede, turizma i lokalnih proizvoda;
- prekogranični i regionalni potencijal suradnje.

Istodobno, ključni prostorni i razvojni izazovi uključuju:

- malu gustoću naseljenosti i prostornu disperziranost stanovništva;
- dugoročni trend smanjenja broja stanovnika;
- potrebu za poboljšanjem dostupnosti javnih i društvenih usluga;
- potrebu za kontinuiranim ulaganjem u komunalnu i prometnu infrastrukturu;
- potrebu za boljom prometnom i digitalnom povezanošću;
- osjetljivost prirodnih sustava na klimatske promjene i druge okolišne pritiske;
- potrebu za povećanjem dodane vrijednosti poljoprivredne proizvodnje;
- potrebu za snažnijim turističkim pozicioniranjem i povezivanjem lokalne ponude.

Navedene razvojne potrebe i potencijali predstavljaju jednu od temeljnih polazišnih osnova za definiranje razvojne vizije, strateških ciljeva, prioriteta i mjera Plana razvoja Općine Draž.

3.2. Stanovništvo

Stanovništvo predstavlja jedan od ključnih čimbenika dugoročnog razvoja Općine Draž. Kretanje broja stanovnika, dobna i obrazovna struktura, prirodno kretanje, migracije te dostupnost usluga namijenjenih različitim skupinama stanovništva izravno utječu na gospodarski, društveni i prostorni razvoj Općine.

Prema Popisu stanovništva, kućanstava i stanova 2021. godine, na području Općine Draž živjelo je 1949 stanovnika. Stanovništvo je raspoređeno u šest naselja: Draž, Batinu, Gajić, Topolje, Duboševicu i Podolje. Prosječna gustoća naseljenosti iznosi približno 13 stanovnika/km², što Općinu svrstava među izrazito rijetko naseljena ruralna područja.

U odnosu na prethodno desetogodišnje razdoblje vidljiv je nastavak smanjenja broja stanovnika. Takva demografska kretanja predstavljaju jedan od ključnih razvojnih izazova Općine Draž jer utječu na raspoloživost radne snage, održivost lokalnih usluga, korištenje postojeće infrastrukture, tržište nekretnina te dugoročnu održivost pojedinih naselja.

Demografska kretanja potrebno je promatrati ne samo kroz ukupan broj stanovnika, već i kroz promjene u dobnoj strukturi. Starenje stanovništva povećava potrebe za zdravstvenim i socijalnim uslugama, dok istodobno smanjenje broja djece i mladih utječe na održivost obrazovnih i drugih sadržaja namijenjenih mladim obiteljima.

S druge strane, očuvanje i privlačenje mlađeg stanovništva predstavlja važan preduvjet za dugoročnu demografsku i gospodarsku revitalizaciju Općine. U tom smislu potrebno je stvarati uvjete za kvalitetan život obitelji, dostupnost predškolskog i osnovnoškolskog obrazovanja, razvoj sadržaja za djecu i mlade, dostupnost zdravstvenih i socijalnih usluga, kvalitetnu prometnu i digitalnu povezanost te mogućnosti zapošljavanja i samozapošljavanja.

Poseban razvojni potencijal predstavljaju lokalna pripadnost, društvena povezanost stanovništva i očuvanje identiteta pojedinih naselja. Razvojne politike Općine stoga trebaju istodobno biti usmjerene na zadržavanje postojećeg stanovništva, stvaranje uvjeta za ostanak mladih te privlačenje novih stanovnika i obitelji.

Demografska revitalizacija treba biti horizontalna razvojna tema koja se povezuje s ulaganjima u gospodarstvo, stanovanje, obrazovanje, društvenu infrastrukturu, prometnu i digitalnu povezanost, kvalitetu javnih prostora te razvoj sadržaja za različite dobne skupine.

3.2.1. Odgoj i obrazovanje

Na području Općine Draž osnovnoškolsko obrazovanje organizirano je kroz Osnovnu školu Draž, koja ima matičnu školu u Dražu te područne škole u Batini, Topolju i Duboševici. U svim školama nastava se odvija u jednoj smjeni, odnosno u prijedodnevnom terminu. U Matičnoj školi Draž i Područnoj školi Batina organizirana je nastava od 1. do 8. razreda, dok se u područnim školama u Topolju i Duboševici nastava provodi od 1. do 4. razreda. Nakon završetka četvrtog razreda učenici iz Topolja i Duboševice nastavljaju obrazovanje u matičnoj školi.

Postojanje matične i područnih škola u više naselja predstavlja važan društveni i demografski resurs Općine jer omogućuje dostupnost osnovnog obrazovanja u neposrednoj blizini mjesta stanovanja djece. Istodobno, smanjenje broja djece i učenika predstavlja dugoročni izazov za održavanje obrazovne mreže i zahtijeva kontinuirano praćenje demografskih kretanja.

Škola, osim obrazovne, ima i značajnu društvenu funkciju. Kroz različite aktivnosti, natjecanja, projekte, izvannastavne sadržaje i suradnju s lokalnom zajednicom pridonosi razvoju djece i mladih te jačanju društvenog života Općine. Aktivnosti učenika na različitim natjecanjima i smotrama potvrđuju aktivnu ulogu škole u lokalnoj zajednici.

Za daljnji razvoj obrazovanja na području Općine posebno je važno osiguravati odgovarajuće prostorne, tehničke i materijalne uvjete za rad škole, podržavati izvannastavne i izvanškolske aktivnosti te razvijati sadržaje koji djeci i mladima omogućuju kvalitetno provođenje slobodnog vremena.

3.2.2. Predškolski odgoj

Predškolski odgoj predstavlja jedan od važnih preduvjeta za kvalitetu života mladih obitelji i njihovo zadržavanje na području Općine. Općina Draž kroz proračunska sredstva sudjeluje u financiranju predškolskog odgoja, uključujući sufinanciranje rada dječjeg vrtića „Mali princ“ u Batini. U proračunskim dokumentima Općine predškolsko obrazovanje izdvojeno je kao zasebno područje javnih potreba.

Razvoj kapaciteta i kvalitete predškolskog odgoja potrebno je promatrati u kontekstu demografske revitalizacije. Dostupnost vrtića, prihvatljiva cijena usluge, kvalitetni uvjeti boravka djece i dostupnost sadržaja za obitelji predstavljaju važne čimbenike pri donošenju odluke mladih obitelji o ostanku ili doseljenu na područje Općine.

Stoga će daljnje ulaganje u predškolski odgoj, uključujući dostupnost i kvalitetu usluge, prostorne i materijalne uvjete te povezivanje predškolskih i osnovnoškolskih sadržaja, biti važno za ostvarivanje demografskih i društvenih ciljeva Općine.

3.2.3. Ključne razvojne potrebe u području stanovništva i obrazovanja

Na temelju dostupnih podataka mogu se izdvojiti sljedeće ključne razvojne potrebe:

- ublažavanje negativnih demografskih trendova i stvaranje uvjeta za demografsku revitalizaciju;
- zadržavanje mladih i stvaranje uvjeta za ostanak mladih obitelji;
- poticanje doseljavanja novih stanovnika;
- dostupnost kvalitetnog predškolskog odgoja i osnovnog obrazovanja;
- očuvanje obrazovne mreže na području Općine, uključujući područne škole;
- ulaganje u infrastrukturu i opremu odgojno-obrazovnih ustanova;
- razvoj sadržaja za djecu i mlade;

- unapređenje dostupnosti zdravstvenih, socijalnih, kulturnih i sportskih sadržaja;
- razvoj mjera stambene i demografske politike;
- stvaranje kvalitetnijih uvjeta za zapošljavanje i samozapošljavanje lokalnog stanovništva;
- jačanje prometne i digitalne povezanosti kao preduvjeta za kvalitetu života i dostupnost usluga.

Demografska revitalizacija stoga predstavlja jedan od ključnih razvojnih izazova Općine Draž te zahtijeva povezivanje mjera iz područja obrazovanja, gospodarstva, stanovanja, socijalne politike, infrastrukture i kvalitete života u jedinstven razvojni pristup.

3.3. Gospodarstvo

Gospodarstvo Općine Draž temelji se prvenstveno na poljoprivredi, poduzetništvu i uslužnim djelatnostima, uz sve izraženiji potencijal razvoja turizma i drugih djelatnosti povezanih s prirodnim, krajobraznim i kulturnim vrijednostima područja. Gospodarska struktura Općine u velikoj je mjeri određena njezinim ruralnim karakterom, raspoloživošću poljoprivrednog zemljišta, položajem uz rijeku Dunav te prirodnim i kulturnim posebnostima Baranje.

Ukupan broj gospodarstvenika u Općini iznosi 304 od čega čak 230 gospodarstvenika su poljoprivredna gospodarstva i to 209 OPG-a i 21 SOPG. Osim poljoprivrednih gospodarstava u Općini djeluje 29 obrta, 30 d.o.o.-a, 12 j.d.o.o.-a i 3 zadruge.

S obzirom na relativno mali broj stanovnika, malu gustoću naseljenosti i udaljenost od većih urbanih središta, lokalno gospodarstvo suočava se s izazovima ograničenog lokalnog tržišta, dostupnosti radne snage i potrebe za većom diversifikacijom gospodarskih aktivnosti. Istodobno, navedene značajke prostora predstavljaju osnovu za razvoj djelatnosti koje se temelje na lokalnim resursima, osobito poljoprivredi, preradi hrane, ruralnom poduzetništvu, turizmu i pružanju različitih usluga.

Općina Draž kroz svoje razvojne i proračunske programe posebno prati područja gospodarstva, poljoprivrede i turizma. U okviru aktivnosti usmjerenih na razvoj ruralnog prostora provode se aktivnosti povezane s poljoprivrednim zemljištem, uređenjem i održavanjem poljskih puteva te drugim mjerama kojima se stvaraju preduvjeti za razvoj lokalnog gospodarstva.

Daljnji gospodarski razvoj Općine potrebno je temeljiti na povećanju konkurentnosti postojećih gospodarskih subjekata, poticanju novih poslovnih aktivnosti, povećanju dodane vrijednosti lokalnih proizvoda te snažnijem povezivanju poljoprivrede, turizma, ugostiteljstva i drugih uslužnih djelatnosti.

3.3.1. Poduzetništvo i obrtništvo

Poduzetništvo i obrtništvo predstavljaju važnu osnovu za stvaranje novih radnih mjesta, diversifikaciju lokalnog gospodarstva i zadržavanje radno sposobnog stanovništva na području Općine.

S obzirom na veličinu Općine, lokalno poduzetništvo pretežito se temelji na manjim gospodarskim subjektima i djelatnostima koje su povezane s potrebama lokalnog stanovništva i korištenjem raspoloživih resursa. Potencijal za daljnji razvoj postoji osobito u području poljoprivrede i prerade poljoprivrednih proizvoda, građevinarstva, trgovine, ugostiteljstva, turizma, prijevoza i različitih uslužnih djelatnosti.

Za razvoj poduzetništva važna je dostupnost kvalitetne komunalne i digitalne infrastrukture, informacija o mogućnostima financiranja, poticajnog poslovnog okruženja te podrške pri pripremi i provedbi razvojnih projekata.

Poseban potencijal predstavlja povezivanje lokalnog poduzetništva s poljoprivredom i turizmom. Razvoj proizvoda i usluga koji se temelje na lokalnim resursima može pridonijeti povećanju dodane vrijednosti, stvaranju novih poslovnih prilika i većem zadržavanju prihoda na području Općine.

3.3.2. Poljoprivreda

Poljoprivreda predstavlja jednu od temeljnih gospodarskih djelatnosti i najvažnijih razvojnih resursa Općine Draž. Velike poljoprivredne površine, tradicija poljoprivredne proizvodnje i raspoloživost poljoprivrednog zemljišta stvaraju preduvjete za razvoj konkurentne i održive poljoprivrede.

Prema službenim planskim dokumentima Općine, poljoprivredno zemljište zauzima značajan dio prostora Općine, a na području Općine nalazi se i velik fond poljoprivrednog zemljišta u vlasništvu Republike Hrvatske kojim se raspolaže u skladu s važećim propisima. Poljoprivredni prostor stoga predstavlja jedan od ključnih gospodarskih resursa Općine.

Poljoprivredna proizvodnja povezana je s prirodnim i prostornim obilježjima Baranje te raspoloživošću obradivih površina. Prostorno-planska dokumentacija omogućuje razvoj različitih oblika biljne i stočarske proizvodnje te izgradnju sadržaja potrebnih za poljoprivrednu proizvodnju, skladištenje i preradu poljoprivrednih proizvoda.

Daljnji razvoj poljoprivrede potrebno je usmjeravati prema modernizaciji proizvodnje, povećanju produktivnosti, racionalnom korištenju poljoprivrednog zemljišta, primjeni novih tehnologija, prilagodbi klimatskim promjenama te povećanju dodane vrijednosti poljoprivrednih proizvoda.

Poseban razvojni potencijal postoji u povezivanju primarne poljoprivredne proizvodnje s preradom, izravnom prodajom i turizmom. Lokalni proizvodi i tradicionalna gastronomska ponuda mogu biti važan dio turističke ponude Općine i šireg područja Baranje.

3.3.3. Turizam

Turizam predstavlja jedan od značajnijih razvojnih potencijala Općine Draž. Položaj uz rijeku Dunav, prirodne i krajobrazne vrijednosti, blizina Parka prirode Kopački rit, kulturno-povijesna baština, tradicija poljoprivredne proizvodnje i gastronomska baština stvaraju osnovu za razvoj različitih oblika kontinentalnog, ruralnog i aktivnog turizma.

Turistički potencijal Općine temelji se na mogućnosti povezivanja prirodnih, kulturnih, gastronomskih i rekreativnih sadržaja. Posebno se mogu razvijati ruralni i ekoturizam, cikloturizam, aktivni turizam, ribolovni i lovni turizam, izletnički turizam, eno-gastronomska ponuda te turistički proizvodi povezani s Dunavom i prirodnom baštinom.

Turistički promet na području Općine pokazuje prostor za daljnji razvoj. Prema dostupnim podacima, tijekom 2025. godine u Općini je radilo 29 iznajmljivača smještaja, a ostvareno je 1400 turističkih dolazaka i 3518 noćenja što predstavlja rast u odnosu na 2024. godinu od 46,40% u dolascima, odnosno 38,45% u noćenjima. Navedeno ukazuje na rast interesa za turističku ponudu Općine i potrebu za daljnjim razvojem turističke infrastrukture i sadržaja.

Važan dio turističkog identiteta Općine predstavljaju lokalne manifestacije i događanja koja povezuju kulturnu baštinu, tradiciju, gastronomiju i turističku ponudu. Posebno se ističe manifestacija Baranjski bećarac u Topolju, koja ima dugu tradiciju i predstavlja važan element kulturnog i turističkog identiteta Općine.

Razvoju aktivnog turizma dodatno pridonosi položaj Općine na području važnih biciklističkih pravaca, uključujući EuroVelo rute, kao i razvoj lokalnih biciklističkih i rekreativnih sadržaja. Razvoj

vidikovaca, odmorišta, biciklističke infrastrukture i drugih sadržaja može dodatno povećati atraktivnost područja za jednodnevne izletnike i turiste koji borave u Baranji.

Posebnu razvojnu vrijednost ima rijeka Dunav, koja predstavlja važan prirodni i krajobrazni resurs te osnovu za razvoj rekreativnih, izletničkih i drugih turističkih sadržaja. Daljnji razvoj turizma potrebno je provoditi uz poštivanje zahtjeva zaštite prirode i očuvanja vrijednosti prostora.

3.4. Manifestacije na području Općine Draž

Kulturne, turističke i tradicijske manifestacije imaju važnu ulogu u očuvanju identiteta Općine Draž, promociji lokalne kulturne baštine te razvoju turističke ponude. Posebno mjesto među manifestacijama zauzima Baranjski bećarac, koji se tradicionalno održava u Topolju i predstavlja jednu od najznačajnijih manifestacija posvećenih kulturnoj baštini baranjskih Šokaca.

Baranjski bećarac održan je 2025. godine po 30. put, uz bogat kulturno-zabavni i gastronomski program, a u okviru manifestacije održan je i 5. Festival tista te Godišnji susret podunavskih Hrvata. Program je uključivao predstavljanje domaćih proizvoda, vinsku i gastronomsku ponudu, folklorne nastupe, utrke zaprežnih kola i druge sadržaje povezane s tradicijom Baranje. Manifestaciju organiziraju Općina Draž, Turistička zajednica Općine Draž i partneri iz lokalne zajednice.

Manifestacija se nastavila održavati i 2026. godine, kada je u Topolju održan 31. Baranjski bećarac. Program je dodatno obuhvatio sadržaje poput rakijskog petoboja, vinskog programa, folklornih nastupa, tradicionalnih jela i drugih sadržaja usmjerenih na očuvanje i promociju baštine baranjskih Šokaca.

Osim Baranjskog bećarca, turističku i kulturnu ponudu Općine dopunjuju lokalna kulturna, tradicijska, sportska i rekreativna događanja, kao i sadržaji povezani s prirodnim i krajobraznim vrijednostima prostora.

Popis manifestacija:

- Baranjske buše
- Deer & Bike
- Lessing – landranje baranjskom Planinom
- Festival tista
- Baranjski bećarac
- Baranjski gajdaški festival / Baranya Bagpipe Festival
- Somijada
- Motorijada u Batini
- Pudarina
- Duboševačka fišijada
- Dan naselja Batina
- Berbene svečanosti
- Noć u muzeju
- Božić u Dražu

U budućem razvoju potrebno je nastaviti podupirati manifestacije koje doprinose očuvanju lokalnog identiteta, uključivanju stanovništva, promociji domaćih proizvoda i povećanju turističke prepoznatljivosti Općine Draž.

3.5. Zdravstvo i socijalna skrb

Dostupnost zdravstvenih i socijalnih usluga predstavlja važan element kvalitete života stanovništva, osobito imajući u vidu ruralni karakter Općine Draž, prostornu raspršenost naselja i nepovoljna demografska kretanja.

Na području Općine dostupna je primarna zdravstvena zaštita kroz ordinacije obiteljske medicine, dok je u zdravstvenoj mreži prisutna i stomatološka zdravstvena zaštita. Na području Draža djeluju dvije ordinacije opće medicine u tri doma zdravlja i jedna stomatološka ordinacija. Također, stanovnicima je dostupna i ljekarna u Batini.

Zdravstvene potrebe stanovništva potrebno je promatrati i u širem kontekstu dostupnosti specijalističkih i drugih zdravstvenih usluga, koje su stanovnicima Općine u većoj mjeri dostupne u većim zdravstvenim središtima. Zbog udaljenosti i prostorne raspršenosti naselja važnu ulogu imaju dostupnost prijevoza, organizacija zdravstvene skrbi za starije i nemoćne osobe te razvoj izvaninstitucionalnih oblika potpore.

U području socijalne skrbi poseban izazov predstavlja skrb o starijim osobama i drugim ranjivim skupinama stanovništva. S obzirom na demografske značajke Općine, potrebno je nastaviti razvijati programe i usluge koje omogućuju što dulji ostanak starijih osoba u vlastitom domu i lokalnoj zajednici, uz istodobno smanjivanje rizika od socijalne isključenosti.

Važan oblik potpore stanovništvu predstavljaju projekti usmjereni na pružanje pomoći u kući i uključivanje teže zapošljivih osoba na tržište rada. Općina Draž je uključena u provedbu projekta „Zaželi – dugotrajnu skrb u Općini Draž“, kojim se istodobno nastojalo unaprijediti kvalitetu života starijih korisnika i povećati uključivanje žena s otežanim pristupom tržištu rada.

Daljnji razvoj sustava socijalne skrbi potrebno je usmjeravati prema povećanju dostupnosti izvaninstitucionalnih usluga, pomoći starijim i nemoćnim osobama, podršci osobama s invaliditetom i drugim ranjivim skupinama te jačanju suradnje Općine s nadležnim ustanovama, udrugama i drugim pružateljima socijalnih usluga.

3.6. Civilno društvo

Civilno društvo na području Općine Draž ima važnu ulogu u društvenom životu lokalne zajednice, očuvanju tradicije i kulturnog identiteta, organiziranju sportskih i rekreativnih aktivnosti te provedbi različitih aktivnosti od interesa za stanovništvo.

Na području Općine djeluje 46 udruga koje okupljaju stanovnike oko sportskih, kulturnih, tradicijskih, društvenih i drugih interesa. Njihovo djelovanje pridonosi aktivnom uključivanju stanovništva u život lokalne zajednice, očuvanju lokalnog identiteta te stvaranju dodatnih sadržaja za stanovnike svih dobnih skupina.

Posebnu vrijednost predstavljaju udruge koje djeluju na području kulture i očuvanja tradicijske baštine, kao i organizacije povezane sa sportom, rekreacijom, lovstvom, ribolovstvom i drugim aktivnostima karakterističnima za ruralni prostor Baranje.

Općina Draž prepoznaje važnost organizacija civilnog društva te njihov doprinos razvoju lokalne zajednice podupire kroz financiranje programa i projekata od interesa za Općinu, kao i kroz stvaranje uvjeta za korištenje raspoloživih prostora i druge lokalne infrastrukture.

Daljnji razvoj civilnog društva potrebno je usmjeravati prema većem uključivanju građana u javni i društveni život, poticanju međugeneracijske suradnje, razvoju volonterstva te jačanju kapaciteta lokalnih udruga za pripremu i provedbu projekata financiranih iz nacionalnih i europskih izvora.

3.6.1. Sport i rekreacija

Sport i rekreacija predstavljaju važan dio društvenog života Općine Draž te imaju značajnu ulogu u očuvanju zdravlja stanovništva, kvalitetnom provođenju slobodnog vremena i uključivanju djece, mladih i odraslih u život lokalne zajednice.

Sportske aktivnosti na području Općine organiziraju se kroz djelovanje lokalnih sportskih udruga i klubova te korištenje raspoloživih sportskih i rekreativnih sadržaja. Poseban potencijal predstavljaju aktivnosti na otvorenom, uključujući biciklizam, pješaćenje, rekreativne aktivnosti uz Dunav te druge sadržaje povezane s prirodnim obilježjima Baranje.

Razvoj sporta i rekreacije potrebno je povezivati s unapređenjem sportske infrastrukture, uređenjem i održavanjem postojećih igrališta i drugih sadržaja te stvaranjem kvalitetnijih uvjeta za bavljenje sportom djece i mladih.

Istodobno, razvoj rekreativnih sadržaja može imati širi društveni i turistički značaj. Biciklističke i pješačke rute, sadržaji uz Dunav i drugi oblici aktivnog boravka u prirodi mogu služiti lokalnom stanovništvu, ali i predstavljati dio turističke ponude Općine.

3.6.2. Kultura i kulturna baština

Kultura i kulturna baština predstavljaju važan dio identiteta Općine Draž i cijelog područja Baranje. Tradicija, običaji, folklor, gastronomija, lokalne manifestacije i druga nematerijalna kulturna baština predstavljaju vrijedan razvojni resurs koji istodobno doprinosi kvaliteti života stanovništva i turističkoj prepoznatljivosti Općine.

Posebno se ističe tradicija baranjskih Šokaca, koja se kroz lokalne kulturne i tradicijske aktivnosti prenosi na nove generacije. Važnu ulogu u očuvanju i promociji te baštine imaju lokalne udruge, kulturno-umjetnička društva, organizatori manifestacija i drugi dionici lokalne zajednice.

Općina Draž se ističe među baranjskim općinama brojem i kvalitetom kulturnih i kulturno-turističkih manifestacija koje njeguju tradiciju, folklor, gastronomiju i običaje baranjskog zavičaja. Manifestacije imaju dugu tradiciju održavanja i predstavljaju značajan dio kulturnog i turističkog identiteta Općine.

Kulturnu ponudu potrebno je i nadalje razvijati kroz potporu lokalnim udrugama i kulturnim programima, očuvanje tradicijskih običaja i nematerijalne kulturne baštine, uređenje i korištenje društvenih i kulturnih prostora te povezivanje kulture s turizmom i lokalnim gospodarstvom.

3.7. Komunalna infrastruktura

Razvijenost i kvaliteta komunalne infrastrukture jedan su od ključnih preduvjeta za kvalitetu života stanovništva, razvoj gospodarstva i turizma te ravnomjeran razvoj svih naselja na području Općine Draž. S obzirom na prostornu rasprostranjenost naselja, ruralni karakter područja i njegov položaj uz Dunav, posebno su važni kvalitetna prometna povezanost, dostupnost javnih komunalnih usluga, vodoopskrba i odvodnja, elektroenergetska i telekomunikacijska infrastruktura te učinkovito gospodarenje otpadom.

3.7.1. Promet

Prometna povezanost predstavlja jedan od važnih čimbenika razvoja Općine Draž. Područje Općine povezano je cestovnom mrežom s ostalim dijelovima Baranje i Osječko-baranjske županije, a prometna dostupnost posebno je važna zbog ruralnog karaktera prostora, prostorne udaljenosti između pojedinih naselja te potrebe stanovništva za svakodnevnim pristupom obrazovnim, zdravstvenim, administrativnim i drugim uslugama.

Cestovna infrastruktura na području Općine obuhvaća državne, županijske, lokalne i nerazvrstane ceste. Nerazvrstane ceste imaju posebno važnu ulogu u povezivanju pojedinih naselja, stambenih područja, poljoprivrednih površina i drugih dijelova prostora.

S obzirom na gospodarsku važnost poljoprivrede, važan dio prometne infrastrukture predstavljaju i poljski putevi, čije održavanje i uređenje pridonosi dostupnosti poljoprivrednih površina i uvjetima za obavljanje poljoprivredne proizvodnje.

Razvoj prometne infrastrukture potrebno je usmjeravati prema povećanju sigurnosti svih sudionika u prometu, obnovi i održavanju postojećih prometnica, uređenju nogostupa i drugih sadržaja za pješake, poboljšanju povezanosti naselja te razvoju biciklističke infrastrukture.

Posebnu razvojnu mogućnost predstavlja povezivanje prometne i turističke infrastrukture, osobito kroz razvoj biciklističkih i drugih oblika održive mobilnosti koji mogu pridonijeti povezivanju naselja, prirodnih i kulturnih atrakcija te turističkih sadržaja.

3.7.2. Vodoopskrba

Vodoopskrba stanovništva predstavlja jednu od temeljnih komunalnih usluga i važan preduvjet kvalitete života na području Općine.

Daljnje unapređenje sustava vodoopskrbe potrebno je usmjeravati prema osiguravanju pouzdane i kvalitetne opskrbe svih naselja, održavanju i modernizaciji postojeće infrastrukture, smanjenju gubitaka u sustavu te povećanju dostupnosti javne vodoopskrbe tamo gdje ona još nije na odgovarajućoj razini.

Kod planiranja razvoja vodoopskrbne infrastrukture potrebno je voditi računa o demografskim obilježjima Općine, prostornoj rasprostranjenosti naselja te potrebama stanovništva, gospodarstva i poljoprivrede.

3.7.3. Odvodnja otpadnih i oborinskih voda

Odvodnja otpadnih voda predstavlja važan razvojni izazov ruralnih područja. Sustav odvodnje potrebno je kontinuirano razvijati i usklađivati s potrebama stanovništva, zaštitom okoliša i zahtjevima održivog upravljanja vodnim resursima.

Posebnu važnost ima osiguravanje odgovarajućeg načina zbrinjavanja otpadnih voda iz kućanstava i gospodarskih objekata te smanjenje mogućih negativnih utjecaja na podzemne i površinske vode.

S obzirom na položaj Općine uz Dunav i vrijednost okolnog prirodnog prostora, razvoj sustava odvodnje ima i značajnu ulogu u zaštiti okoliša i očuvanju kvalitete vodnih resursa.

Odvodnja oborinskih voda također predstavlja važan dio komunalne infrastrukture, osobito tijekom intenzivnih oborina. Potrebno je nastaviti s održavanjem i unaprjeđenjem sustava odvodnje oborinskih voda te, gdje je potrebno, uređenjem kanalske mreže i drugih elemenata sustava.

3.7.4. Elektroenergetska infrastruktura

Opskrba električnom energijom predstavlja osnovni infrastrukturni preduvjet za funkcioniranje kućanstava, javnih ustanova i gospodarskih subjekata.

Daljnji razvoj elektroenergetske infrastrukture potrebno je usmjeravati prema sigurnosti i pouzdanosti opskrbe, održavanju i modernizaciji postojeće mreže te stvaranju uvjeta za priključenje novih korisnika i razvoj gospodarskih aktivnosti.

U skladu sa suvremenim razvojnim trendovima potrebno je poticati i povećanje korištenja obnovljivih izvora energije, osobito kroz mogućnosti postavljanja sunčanih elektrana na objektima te povećanje energetske učinkovitosti javnih i privatnih zgrada.

3.7.5. Opskrba plinom

Opskrba plinom predstavlja sljedeći osnovni infrastrukturni preduvjet za funkcioniranje kućanstava, javnih ustanova i gospodarskih subjekata.

Područje skoro cijele Općine plinificirano je, izuzev naselja Podolje, a daljnji razvoj infrastrukture potrebno je usmjeravati prema daljnjem širenju mreže na područja koja do sada nisu plinificirana te prema sigurnosti i pouzdanosti opskrbe te stvaranju uvjeta za priključenje novih korisnika i razvoj gospodarskih aktivnosti.

3.7.6. Telekomunikacijska i digitalna infrastruktura

Digitalna povezanost postaje sve važniji element dostupnosti javnih usluga, obrazovanja, rada, poslovanja i društvenog života. To je osobito značajno za ruralna područja poput Općine Draž, gdje kvalitetna digitalna infrastruktura može ublažiti posljedice prostorne udaljenosti od većih urbanih središta.

Razvoj digitalne infrastrukture potrebno je usmjeravati prema povećanju dostupnosti brzog i kvalitetnog širokopojsnog pristupa internetu na cijelom području Općine, uključujući sva naselja i područja izvan užih središta naselja.

Unaprjeđenje digitalne povezanosti predstavlja važan preduvjet za razvoj poduzetništva, digitalnih javnih usluga, rada na daljinu, obrazovanja i suvremenih oblika turističke ponude.

3.7.7. Gospodarenje otpadom

Sustav gospodarenja otpadom predstavlja važan dio komunalne infrastrukture i zaštite okoliša. Na području Općine potrebno je osiguravati dostupnost organiziranog prikupljanja i zbrinjavanja komunalnog otpada te kontinuirano razvijati sustav odvojenog prikupljanja otpada.

Posebnu pozornost potrebno je usmjeriti na povećanje količine odvojeno prikupljenog otpada, smanjenje količine miješanog komunalnog otpada, odgovorno postupanje s glomaznim i drugim posebnim vrstama otpada te sprječavanje nastanka i sanaciju nepropisno odbačenog otpada.

S obzirom na prirodne vrijednosti Općine i položaj uz Dunav, učinkovito gospodarenje otpadom ima dodatnu važnost u očuvanju krajobraza, prirodnih staništa i kvalitete okoliša.

4. SWOT ANALIZA OPĆINE DRAŽ

SWOT analiza predstavlja sintetički pregled unutarnjih snaga i slabosti Općine Draž te vanjskih prilika i prijetnji iz okruženja. Rezultat je analize stanja općinskog područja i konzultacija s ključnim dionicima iz javnog, privatnog i civilnog sektora.

4.1. PODRUČJE, INFRASTRUKTURA I UPRAVLJANJE

Unutarnji čimbenici:

SNAGE (Strengths)	SLABOSTI (Weaknesses)
• Povoljan geo-prometni položaj (položaj uz Dunav, granica s Mađarskom i Srbijom, blizina PP Kopački rit) • Blizina koridora Vc i zračne luke Osijek • Očuvan okoliš, bogatstvo vodnih resursa i obuhvat ekološke mreže Natura 2000 • Izlaz na rijeku Dunav s riječnim pristaništem u Batini i riječnom marinom s 54 veza • Izgrađena osnovna komunalna infrastruktura u većini naselja (vodoopskrba, nerazvrstane ceste, javna rasvjeta) • Stabilna lokalna samouprava s iskustvom u provedbi EU i nacionalnih projekata • Dobra međuaktorska i međuopćinska suradnja kroz članstvo u LAG-u Baranja	• Nepovoljni demografski trendovi (starenje, depopulacija, odlazak radno aktivnog stanovništva) • Nepostojanje cjelovitog sustava javne odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda • Nedovoljno razvijena mreža biciklističkih staza i komunalne infrastrukture u pojedinim naseljima • Velik broj zapuštenih/napuštenih uglavnom privatnih nekretnina i okućnica • Nedovoljno razvijena i usklađena linijska mreža javnog prijevoza • Djelomična dotrajalost elektroenergetske i telekomunikacijske mreže u pojedinim naseljima

Vanjski čimbenici:

PRILIKE (Opportunities)	PRIJETNJE (Threats)
• Financiranje velikih infrastrukturnih i ekoloških projekata iz EU fondova (Kohezijski fond, Mehanizam za oporavak i otpornost) • Potpuna funkcionalna integracija uslijed ulaska RH u Schengen i eurozonu (olakšan protok roba i ljudi)	• Nastavak negativnih demografskih kretanja i nedostatak stručne radne snage • Ekstremni vremenski uvjeti uslijed klimatskih promjena (poplave Dunava,

PRILIKE (Opportunities)	PRIJETNJE (Threats)
• Izgradnja sustava odvodnje kroz aglomeracijske i regionalne projekte • Ulaganja u obnovljive izvore energije (solarna energija, geotermalni potencijali) • Proširenje i povezivanje biciklističkih ruta (Dunavska ruta - EuroVelo 6) • Modernizacija i digitalizacija rada općinske uprave i javnih usluga • Prekogranična suradnja s partnerima iz Mađarske i Srbije (Interreg programi)	suše) • Rast cijena građevinskih radova i materijala (rizik za provedbu kapitalnih investicija) • Česte izmjene zakonskog i regulatornog okvira u RH • Povećani troškovi održavanja javne i komunalne infrastrukture

4.2. GOSPODARSTVO (POLJOPRIVREDA, TURIZAM, PODUZETNIŠTVO I OBRTNIŠTVO)

Unutarnji čimbenici:

SNAGE (Strengths)	SLABOSTI (Weaknesses)
Poljoprivreda i poduzetništvo: • Visoka kvaliteta i plodnost poljoprivrednog zemljišta (ratarstvo, vinogradarstvo, voćarstvo) • Duga tradicija poljoprivredne proizvodnje i prisutnost naprednih gospodarstava/proizvođača • Dobre prirodne pogodnosti za razvoj ekološke proizvodnje Turizam: • Prepoznatljivost Baranje kao atraktivne turističke regije • Vrhunska prirodna baština, tradicija vinogradarstva (Baranjska planina, gatori) i autentična eno-gastro ponuda • Proglašene turističke zone (Puškaš, Zeleni otok)	Poljoprivreda i poduzetništvo: • Dominacija sirovinske poljoprivredne proizvodnje s niskom dodanom vrijednošću • Slabo razvijen prerađivački sektor i nedovoljna udruženost proizvođača u zadruge/proizvođačke organizacije • Nedostatak sustava za navodnjavanje Turizam: • Nedovoljni smještajni i ugostiteljski kapaciteti (posebice visoke kategorije) • Nedovoljno razvijeni popratni turistički i rekreativni sadržaji • Slabija marketinška vidljivost i nedostatak cjelovitog turističkog proizvoda Općine

SNAGE (Strengths)	SLABOSTI (Weaknesses)
• Atrakcije: Spomenik u Batini, Šokačka kuća, crkva sv. Petra i Pavla, vidikovac Trojnaš, tradicijska arhitektura, lokalne manifestacije • Vrhunski uvjeti za lovni (visokokvalitetna divljač), ribolovni turizam (Dunav, Stari Dunav) kulturni, gastro i eno turizam	• Neuređenost kulturnih, turističkih, ribolovnih i lovnih objekata/infrastrukture

Vanjski čimbenici:

PRILIKE (Opportunities)	PRIJETNJE (Threats)
• Ulaganja u preradu, diversifikaciju i prodaju poljoprivrednih proizvoda na "kućnom pragu" kroz Strateški plan ZPP-a • Razvoj ekološke poljoprivrede i kratkih lanaca opskrbe (povezivanje poljoprivrede s turizmom) • Izgradnja sustava za navodnjavanje (crpna stanica Puškaš i lateralni kanali) • Razvoj autentičnih oblika turizma (ruralni, eno-gastro, cikloturizam, foto-safari, promatranje ptica) • Realizacija ključnih projekata (Kuća tista, uređenje izletišta, lovačkih i ribarskih domova) • Korištenje EU sredstava za poticanje ruralnog poduzetništva i turističke infrastrukture	• Poremećaji na tržištu poljoprivrednih proizvoda i rast ulaznih troškova (energenti, gnojivo) • Učestale suše i elementarne nepogode koje ugrožavaju poljoprivredne prinose • Nedostatak radne snage u poljoprivredi i ugostiteljstvu • Štete od divljači na poljoprivrednim usjevima i u prometu • Pritisci konvencionalne poljoprivrede i zagađenje prirodnih staništa

4.3. CIVILNO DRUŠTVO, KULTURA I DRUŠTVENE DJELATNOSTI

Unutarnji čimbenici:

SNAGE (Strengths)	SLABOSTI (Weaknesses)
Kultura i tradicija: • Izuzetno bogata i sačuvana tradicijska kultura	Kultura i tradicija: • Pretežito oslanjanje udruga na općinski proračun

SNAGE (Strengths)	SLABOSTI (Weaknesses)
baranjskih Šokaca • Aktivna kulturno-umjetnička društva (KUD-ovi u Dražu, Duboševici, Batini) • Etablirane manifestacije (Baranjski bećarac, Festival tista, Baranjske buše, Baranya Bagpipe Festival) • Zaštićena spomenička baština (Crkva sv. Petra i Pavla u Topolju, Mlin u Duboševici, Šokačka kuća, Spomenik Batinske bitke) Sport i rekreacija • Duga tradicija i postojanje sportske infrastrukture (nogometni klubovi, HVK Baranja Draž) • Mreža dobrovoljnih vatrogasnih društava (DVD) s pokrivenošću svih naselja	uz nedostatak vlastitih prihoda • Slabi kapaciteti udruga za samostalno apliciranje na EU fondove i nacionalne natječaje • Fragmentiranost resursa zbog velikog broja udruga na malom području Sport i rekreacija: • Nedovoljan odaziv i interes mladih za uključivanje u rad sportskih klubova i DVD-ova uslijed depopulacije • Nedostatak stručnog (trenerskog/upravljačkog) i administrativnog kadra u udrugama • Zastarjelost opreme i prostora pojedinih DVD-ova i sportskih klubova

Vanjski čimbenici:

PRILIKE (Opportunities)	PRIJETNJE (Threats)
• Financiranje kulturnih, sportskih i društvenih projekata iz EU fondova (ESF+, ERDF) i nacionalnih zaklada • Sinergija tradicijske kulture i turističke ponude Općine • Osnivanje Savjeta mladih Općine Draž i jačanje programa stipendiranja te podrške mladim obiteljima • Modernizacija i opremanje DVD-a kroz sustav civilne zaštite i EU projekte	• Trajni gubitak mladih članova i nositelja aktivnosti udruga zbog migracija • Gašenje pojedinih udruga uslijed nedostatka ljudskih kapaciteta i pomlatka • Preopterećenost proračuna Općine zahtjevima za financiranje hladnog pogona udruga • Rast birokratskih i administrativnih zahtjeva za rad neprofitnih organizacija

5. VIZIJA RAZVOJA OPĆINE DRAŽ DO 2029. GODINE

Formulirana vizija razvoja Općine Draž odraz je usklađenih potreba lokalne zajednice, stvarnih mogućnosti u prostoru te željenog pravca razvoja. Ona se temelji na očuvanju lokalnog identiteta i učinkovitom korištenju raspoloživih resursa kako bi se stvorili kvalitetni uvjeti za život i rad sadašnjih i budućih generacija.

5.1. Vizija Općine Draž:

"Općina Draž je ugodna, sigurna i komunalno uređena ruralna zajednica sačuvanog identiteta i bogate tradicije. Temeljena na održivoj poljoprivredi, turističkoj valorizaciji prirodnih vrijednosti uz Dunav te učinkovitoj općinskoj upravi, Općina Draž stvara uvjete za ostanak mladih obitelji, razvoj lokalnog gospodarstva i srdačnu dobrodošlicu svim posjetiteljima."

5.1.1. Ključni oslonci vizije:

Čuvanje tradicije i ugodan dom za obitelji

Očuvanjem iznimne kulturne i tradicijske baštine baranjskog kraja te ulaganjem u osnovnu društvenu, obrazovnu i komunalnu infrastrukturu, Općina stvara sigurno i privlačno okruženje za život svih generacija, s posebnim naglaskom na stvaranje uvjeta za ostanak mladih.

Održiva poljoprivreda i snažnije lokalno gospodarstvo

Poljoprivreda ostaje temeljni gospodarski oslonac Općine. Razvojni fokus usmjeren je na podršku lokalnim poljoprivrednicima i poduzetnicima, poticanje prerade i lakši plasman domaćih proizvoda te postupno jačanje lokalnog poduzetništva.

Prepoznatljiv ruralni i manifestacijski turizam

Položaj uz rijeku Dunav, blizina prirodnih rezervata te bogata kulturno-manifestacijska ponuda čine Općinu Draž prepoznatljivim odredištem ruralnog, eno-gastronomskog i rekreativnog turizma u kojem se gosti osjećaju dobrodošlo i kojem se rado vraćaju.

Pouzdana i pristupačna lokalna uprava

Općinska uprava djeluje kao odgovoran partner građanima, poljoprivrednicima i poduzetnicima, usmjerena na ravnomjeran razvoj svih šest općinskih naselja, brigu o javnoj imovini te pripremu i provedbu održivih razvojnih projekata.

6. PRIORITETI RAZVOJA

Ovo poglavlje utvrđuje temeljne razvojne prioritete Općine Draž koji proizlaze iz analize postojećeg stanja, raspoloživih razvojnih potencijala, identificiranih potreba stanovništva i gospodarstva te izazova s kojima se Općina suočava.

Razvojni prioriteti predstavljaju područja u kojima je potrebno usmjeravati javne politike, ulaganja i aktivnosti Općine tijekom razdoblja provedbe Plana razvoja. Oni istodobno predstavljaju osnovu za definiranje razvojnih ciljeva, mjera, projekata i aktivnosti koje će doprinijeti dugoročnom gospodarskom, društvenom i prostornom razvoju Općine Draž.

Uvažavajući demografska obilježja Općine, njezin ruralni i pogranični karakter, položaj uz rijeku Dunav, prirodne i kulturne vrijednosti, poljoprivredne potencijale te razvojne potrebe lokalnog stanovništva, izdvajaju se sljedeći razvojni prioriteti:

Prioritet 1. Unaprjeđenje kvalitete života i javne infrastrukture

Prioritet obuhvaća razvoj i modernizaciju komunalne, prometne, društvene i druge javne infrastrukture potrebne za kvalitetan život stanovništva i ravnomjeran razvoj svih naselja Općine.

Posebnu pozornost potrebno je usmjeriti na održavanje i modernizaciju cestovne infrastrukture, razvoj pješačke i biciklističke infrastrukture, unapređenje vodoopskrbe i odvodnje, energetske učinkovitost, digitalnu povezanost te uređenje javnih i društvenih prostora.

Razvoj infrastrukture potrebno je planirati na način koji uzima u obzir prostornu rasprostranjenost naselja, malu gustoću naseljenosti i potrebe stanovništva različite dobi.

Prioritet 2. Demografska revitalizacija, društvena uključenost i razvoj lokalne zajednice

Demografska kretanja predstavljaju jedan od ključnih razvojnih izazova Općine Draž. Stoga je potrebno stvarati uvjete koji će pridonijeti zadržavanju postojećeg stanovništva, poboljšanju kvalitete života obitelji, većoj dostupnosti društvenih sadržaja te stvaranju privlačnijeg okruženja za život mladih i obitelji.

Prioritet uključuje razvoj i dostupnost predškolskih, obrazovnih, zdravstvenih, socijalnih, sportskih i kulturnih sadržaja, kao i poticanje aktivnosti organizacija civilnog društva.

Posebno je važno razvijati lokalnu zajednicu u kojoj stanovnici mogu aktivno sudjelovati u društvenom životu, očuvanju lokalnog identiteta i oblikovanju razvojnih aktivnosti Općine.

Prioritet 3. Razvoj konkurentnog i održivog gospodarstva

Gospodarski razvoj Općine potrebno je temeljiti na postojećim lokalnim resursima i potencijalima, pri čemu posebno mjesto imaju poljoprivreda, ruralno gospodarstvo, malo i srednje poduzetništvo te djelatnosti povezane s prirodnim i kulturnim vrijednostima prostora.

Potrebno je stvarati povoljnije uvjete za razvoj postojećih i otvaranje novih poslovnih aktivnosti, poticati ulaganja, povećavati konkurentnost lokalnih poduzetnika i poljoprivrednih gospodarstava te poticati diversifikaciju ruralnog gospodarstva.

Posebnu razvojnu mogućnost predstavljaju lokalni poljoprivredni proizvodi, tradicionalna proizvodnja, prerada i povezivanje poljoprivrede s turizmom i drugim uslužnim djelatnostima.

Prioritet 4. Razvoj održivog turizma i valorizacija prirodne i kulturne baštine

Položaj Općine Draž uz Dunav, blizina Parka prirode Kopački rit, prirodne vrijednosti Baranje, kulturna baština i tradicija predstavljaju značajan, ali još uvijek nedovoljno iskorišten razvojni potencijal.

Turistički razvoj potrebno je usmjeravati prema održivim oblicima turizma koji poštuju prirodne i krajobrazne vrijednosti prostora te istodobno stvaraju dodatnu vrijednost za lokalno stanovništvo i gospodarstvo.

Poseban potencijal imaju cikloturizam, aktivni i izletnički turizam, ruralni turizam, gastronomska ponuda, kulturno-tradicijski sadržaji te turistička valorizacija prostora uz Dunav.

Važan dio ovog prioriteta predstavlja očuvanje i promocija lokalne kulturne baštine, tradicije, običaja, manifestacija i drugih elemenata identiteta Općine Draž.

Prioritet 5. Održivo upravljanje prirodnim resursima i zelena tranzicija

Prirodni resursi predstavljaju jednu od najvažnijih razvojnih vrijednosti Općine Draž, ali njihovo korištenje mora biti usklađeno s načelima održivog razvoja i zaštite okoliša.

Prioritet obuhvaća zaštitu prirode i krajobraza, odgovorno upravljanje prostorom i vodnim resursima, povećanje energetske učinkovitosti, korištenje obnovljivih izvora energije, unapređenje sustava gospodarenja otpadom te prilagodbu lokalne zajednice klimatskim promjenama.

Posebnu pozornost potrebno je posvetiti očuvanju prirodnih vrijednosti uz Dunav i drugih osjetljivih područja te usklađivanju gospodarskih i turističkih aktivnosti s potrebom očuvanja prirodne ravnoteže.

Prioritet 6. Digitalna i održiva Općina

Digitalna transformacija i održiva mobilnost predstavljaju horizontalne razvojne teme koje je potrebno uključivati u različita područja djelovanja Općine.

Razvoj kvalitetne digitalne infrastrukture i digitalnih javnih usluga može pridonijeti boljoj dostupnosti usluga stanovništvu, povećanju konkurentnosti gospodarstva, razvoju rada na daljinu i smanjenju utjecaja prostorne udaljenosti od većih urbanih središta.

Istodobno je potrebno poticati održive oblike mobilnosti, osobito razvoj biciklističke infrastrukture, sigurnije kretanje pješaka i povezivanje naselja s rekreativnim i turističkim sadržajima.

Strateška usklađenost razvojnih prioriteta

Razvojni prioriteti Općine Draž oblikovani su u skladu s nacionalnim i regionalnim strateškim okvirom te se trebaju promatrati u kontekstu ciljeva definiranih u hijerarhijski višim aktima strateškog planiranja.

Plan razvoja Općine Draž usklađuje se prvenstveno s:

- **Nacionalnom razvojnom strategijom Republike Hrvatske do 2030. godine**, kao krovnim nacionalnim aktom strateškog planiranja;
- **Planom razvoja Osječko-baranjske županije za razdoblje do 2027. godine**, kao temeljnim srednjoročnim aktom strateškog planiranja na regionalnoj razini;
- drugim relevantnim nacionalnim, regionalnim i sektorskim strateškim dokumentima koji su primjenjivi na područje Općine Draž.

Nacionalna razvojna strategija Republike Hrvatske do 2030. godine definira četiri razvojna smjera:

1. Održivo gospodarstvo i društvo;
2. Jačanje otpornosti na krize;
3. Zelena i digitalna tranzicija;
4. Ravnomjeran regionalni razvoj.

Unutar navedenih razvojnih smjerova definirani su strateški ciljevi koji su relevantni i za razvoj Općine Draž, osobito u područjima konkurentnog i inovativnog gospodarstva, obrazovanja i zapošljavanja, zdravog i kvalitetnog života, demografske revitalizacije, ekološke i energetske tranzicije, održive mobilnosti, digitalne tranzicije, samodostatnosti u hrani, razvoja područja s razvojnim posebnostima te jačanja regionalne konkurentnosti.

Plan razvoja Osječko-baranjske županije za razdoblje do 2027. godine dodatno definira razvojni okvir na regionalnoj razini. Za potrebe razvoja Općine Draž posebno su relevantni ciljevi povezani s demografskom revitalizacijom i položajem obitelji, zdravstvom i socijalnom skrbi, obrazovanjem, jačanjem zajednice i civilnog društva, zaštitom okoliša, razvojem infrastrukture, održivom mobilnošću, sigurnošću i otpornošću zajednice, konkurentnošću gospodarstva, proizvodnjom i preradom hrane, regionalnom prepoznatljivošću, digitalnom tranzicijom, učinkovitim javnim sektorom te razvojem slabije razvijenih i potpomognutih područja.

Usklađenost razvojnih ciljeva, prioriteta i mjera Plana razvoja programa Općine Draž s relevantnim ciljevima hijerarhijski viših akata strateškog planiranja prikazat će se u nastavku dokumenta kroz poveznice između pojedinih razvojnih ciljeva i mjera Općine te odgovarajućih ciljeva nacionalne i regionalne razine.

7. Mjere za provedbu odabranih posebnih ciljeva s ključnim aktivnostima i pripadajućim pokazateljima rezultata

Provedba mjera, aktivnosti i projekata koji su u djelokrugu rada Općine Draž usmjerena je na ostvarivanje razvojnih ciljeva utvrđenih strateškim dokumentima na lokalnoj, regionalnoj i nacionalnoj razini. U ovom poglavlju definiraju se mjere kojima Općina Draž namjerava odgovoriti na ključne razvojne potrebe lokalne zajednice, s posebnim naglaskom na **gospodarski i turistički razvoj, unapređenje kvalitete života stanovništva, razvoj komunalne i prometne infrastrukture, očuvanje kulturne i prirodne baštine te jačanje društvenog života i otpornosti lokalne zajednice.**

Glavni cilj provedbe mjera je realizacija konkretnih projekata kojima će se unaprijediti postojeća infrastruktura, stvoriti kvalitetniji uvjeti za razvoj gospodarstva i turizma, povećati atraktivnost područja za stanovnike, poduzetnike i posjetitelje te pridonijeti održivom razvoju Općine Draž.

MJERA 1. Lokalna uprava i provedba razvojnih projekata

Svrha mjere je osigurati učinkovito funkcioniranje općinske uprave te stvoriti administrativne, organizacijske i financijske preduvjete za pripremu i provedbu razvojnih projekata Općine Draž.

Mjera obuhvaća redovno funkcioniranje općinskih tijela i Jedininstvenog upravnog odjela, pripremu projektne dokumentacije, prijavu projekata na nacionalne i europske natječeaje, upravljanje projektima te praćenje njihove provedbe.

Ključne aktivnosti i projekti:

- redovno funkcioniranje općinske uprave i općinskih tijela,
- priprema projektne i tehničke dokumentacije,
- priprema i prijava projekata na dostupne nacionalne i EU izvore financiranja,
- provedba i administrativno praćenje odobrenih projekata,
- unapređenje upravljanja općinskom imovinom,
- digitalizacija općinskih usluga i administrativnih postupaka.

Pokazatelji rezultata:

- broj pripremljenih projektnih prijedloga,
- broj odobrenih projekata,
- broj provedenih projekata,
- vrijednost povučenih nacionalnih i EU sredstava,
- broj digitaliziranih usluga.

MJERA 2. Razvoj gospodarstva i poduzetništva

Svrha mjere je stvaranje poticajnog gospodarskog okruženja, povećanje konkurentnosti lokalnog gospodarstva te poticanje ulaganja, poduzetništva i samozapošljavanja na području Općine Draž.

Posebna pozornost usmjerava se na razvoj lokalnih gospodarskih aktivnosti povezanih s poljoprivredom, preradom poljoprivrednih proizvoda, uslugama, turizmom i drugim djelatnostima koje koriste lokalne resurse i razvojne potencijale područja.

Ključne aktivnosti i projekti:

- razvoj i unaprjeđenje poduzetničke infrastrukture,
- poticanje osnivanja i razvoja malih i mikro poduzetnika,
- potpore poduzetnicima i obiteljskim gospodarstvima,
- poticanje ulaganja u preradu i dodanu vrijednost lokalnih proizvoda,
- razvoj lokalnih proizvoda i njihovo tržišno pozicioniranje,
- poticanje samozapošljavanja i otvaranja novih radnih mjesta,
- priprema i provedba projekata usmjerenih na gospodarski razvoj.

Pokazatelji rezultata:

- broj korisnika potpora,
- broj novih poslovnih subjekata,
- broj provedenih gospodarskih projekata,
- broj novih radnih mjesta,
- vrijednost ulaganja u gospodarstvo.

MJERA 3. Razvoj turizma i turističke infrastrukture

Svrha mjere je stvaranje prepoznatljive turističke ponude Općine Draž, razvoj turističke infrastrukture i sadržaja te povećanje broja posjetitelja i turističke potrošnje.

Razvoj turizma potrebno je temeljiti na prirodnim i kulturnim vrijednostima područja, lokalnoj tradiciji, gastronomiji, ruralnom prostoru, aktivnom turizmu i drugim sadržajima koji mogu pridonijeti stvaranju cjelovite turističke ponude.

Ključne aktivnosti i projekti:

- razvoj i uređenje turističkih sadržaja,
- uređenje i opremanje turističke infrastrukture,
- razvoj pješačkih, biciklističkih i drugih rekreativnih sadržaja,
- valorizacija prirodne i kulturne baštine u turističke svrhe,
- poticanje razvoja ruralnog, izletničkog, cikloturističkog i aktivnog turizma,
- razvoj i promocija lokalnih proizvoda, manifestacija i gastronomije,
- razvoj turističkih punktova i odmorišta,
- suradnja s turističkom zajednicom, lokalnim proizvođačima, udrugama i drugim dionicima,
- priprema i provedba projekata turističke infrastrukture.

Pokazatelji rezultata:

- broj realiziranih turističkih projekata,
- broj novih turističkih sadržaja,
- broj uređenih i opremljenih turističkih lokacija,
- broj posjetitelja,
- broj pružatelja turističkih usluga,
- broj održanih turističkih i promotivnih događanja.

MJERA 4. Razvoj poljoprivrede i lokalne proizvodnje

Svrha mjere je poticanje razvoja poljoprivrede, održive proizvodnje i prerade poljoprivrednih proizvoda te povećanje dodane vrijednosti lokalnih resursa.

Ključne aktivnosti i projekti:

- potpore poljoprivrednim gospodarstvima,
- poticanje mladih poljoprivrednika,
- poticanje ulaganja u preradu poljoprivrednih proizvoda,
- promocija lokalnih proizvoda,
- povezivanje poljoprivrede i turizma,
- razvoj kratkih lanaca opskrbe,
- organizacija lokalne tržnice,
- organizacija i potpora manifestacijama povezanim s poljoprivredom i lokalnim proizvodima.

Pokazatelji rezultata:

- broj korisnika potpora,
- broj provedenih projekata,
- broj novih ili unaprijeđenih proizvoda,
- broj korisnika uključenih u turističku ponudu,
- broj dana rada tržnice,
- vrijednost ulaganja u poljoprivredu i preradu.

MJERA 5. Razvoj prometne i javne infrastrukture

Svrha mjere je unaprijediti prometnu povezanost i sigurnost stanovnika te osigurati kvalitetnu infrastrukturu potrebnu za gospodarski i turistički razvoj Općine Draž.

Ključne aktivnosti i projekti:

- rekonstrukcija i modernizacija nerazvrstanih cesta,
- izgradnja i uređenje nogostupa,
- uređenje parkirališta i javnih prometnih površina,
- razvoj biciklističke infrastrukture,
- uređenje prometne signalizacije,
- unaprjeđenje javne rasvjete,
- priprema projektne dokumentacije za infrastrukturne projekte.

Pokazatelji rezultata:

- kilometri rekonstruiranih i izgrađenih prometnica,
- kilometri izgrađenih nogostupa,
- kilometri izgrađene biciklističke infrastrukture,
- broj uređenih parkirališnih mjesta,
- broj novih rasvjetnih tijela.

MJERA 6. Razvoj komunalne infrastrukture i uređenje naselja

Svrha mjere je osigurati kvalitetne komunalne usluge i uređen javni prostor u svim naseljima Općine Draž.

Ključne aktivnosti i projekti:

- razvoj i unaprjeđenje sustava vodoopskrbe i odvodnje,
- uređenje javne rasvjete,
- održavanje javnih i zelenih površina,

- uređenje trgova, parkova i drugih javnih površina,
- održavanje groblja i komunalnih objekata,
- nabava komunalne opreme,
- unaprjeđenje sustava gospodarenja otpadom,
- uređenje i održavanje oborinske odvodnje.

Pokazatelji rezultata:

- broj realiziranih komunalnih projekata,
- broj novih ili rekonstruiranih komunalnih objekata,
- broj novih priključaka na komunalnu infrastrukturu,
- površina uređenih javnih i zelenih površina,
- količina nabavljene komunalne opreme.

MJERA 7. Odgoj, obrazovanje i demografska revitalizacija

Svrha mjere je stvaranje kvalitetnih uvjeta za život mladih obitelji, djecu i mlade te doprinos demografskoj revitalizaciji Općine Draž.

Ključne aktivnosti i projekti:

- ulaganja u objekte predškolskog i školskog odgoja,
- pomoć pri organizaciji jasličke skupine u DV Mali Princ,
- potpore djeci, učenicima i studentima,
- subvencioniranje troškova prijevoza i drugih obrazovnih potreba,
- potpore za novorođenu djecu,
- mjere potpore mladim obiteljima,
- stambeno zbrinjavanje i potpore mladim obiteljima za stambeno zbrinjavanje,
- uređenje dječjih igrališta i sadržaja za djecu i mlade.

Pokazatelji rezultata:

- broj djece obuhvaćene programima,
- broj upisane djece u jasličku skupinu,
- broj korisnika demografskih mjera,
- broj novorođene djece,
- broj korisnika potpora za obrazovanje,
- broj korisnika stambenog zbrinjavanja i potpora za stambeno zbrinjavanje,
- broj uređenih dječjih i javnih sadržaja.

MJERA 8. Socijalna skrb i kvaliteta života

Svrha mjere je pružanje potpore socijalno ugroženim i ranjivim skupinama stanovništva te stvaranje uvjeta za dostojan i kvalitetan život svih stanovnika Općine.

Ključne aktivnosti i projekti:

- jednokratne pomoći građanima i kućanstvima,
- potpore starijim i nemoćnim osobama,
- potpore osobama s invaliditetom i drugim ranjivim skupinama,
- provedba programa pomoći u zajednici,
- organizacija dnevnog boravka za osobe starije životne dobi,
- poticanje međugeneracijske solidarnosti,

- suradnja s ustanovama socijalne skrbi, udrugama i drugim pružateljima socijalnih usluga.

Pokazatelji rezultata:

- broj korisnika socijalnih potpora,
- broj provedenih socijalnih programa,
- broj korisnika dnevnog boravka za osobe starije životne dobi,
- broj korisnika programa pomoći u zajednici.

MJERA 9. Sport, kultura i razvoj civilnog društva

Svrha mjere je jačanje društvenog života lokalne zajednice, poticanje aktivnog sudjelovanja stanovnika te stvaranje uvjeta za razvoj sportskih, kulturnih i društvenih aktivnosti.

Ključne aktivnosti i projekti:

- potpore sportskim klubovima i udrugama,
- potpore kulturnim i drugim udrugama,
- održavanje i uređenje sportskih objekata,
- uređenje dječjih i sportskih igrališta,
- organizacija i sufinanciranje kulturnih, sportskih i društvenih manifestacija,
- ulaganja u društvene domove i druge objekte javne namjene,
- očuvanje lokalnih običaja i tradicije.

Pokazatelji rezultata:

- broj korisnika potpora,
- broj aktivnih udruga,
- broj održanih manifestacija,
- broj uređenih sportskih i društvenih objekata,
- broj sudionika u programima i manifestacijama.

MJERA 10. Zaštita prirode, okoliša i energetska učinkovitost

Svrha mjere je zaštita prirodnih resursa i okoliša te stvaranje održivih uvjeta za razvoj Općine Draž, osobito u kontekstu povezanosti zaštite okoliša, turizma i kvalitete života stanovnika.

Ključne aktivnosti i projekti:

- uređenje i održavanje javnih i zelenih površina,
- zelena urbana obnova u svima naseljima,
- aktivnosti usmjerene na očuvanje prirodne baštine,
- unapređenje sustava gospodarenja otpadom,
- energetska obnova i povećanje energetske učinkovitosti javnih objekata,
- korištenje obnovljivih izvora energije gdje je to moguće,
- provedba projekata prilagodbe klimatskim promjenama i povećanja otpornosti lokalne zajednice.

Pokazatelji rezultata:

- broj provedenih projekata zaštite okoliša,
- broj obnovljenih javnih objekata,
- površina uređenih zelenih površina,

- broj projekata energetske učinkovitosti,
- količina nabavljene opreme za održivo gospodarenje otpadom.

MJERA 11. Zaštita i valorizacija kulturne i prirodne baštine

Svrha mjere je očuvanje, zaštita i održivo korištenje prirodne i kulturne baštine Općine Draž kao temelja lokalnog identiteta, kvalitete života i razvoja turističke ponude.

Ključne aktivnosti i projekti:

- obnova i uređenje objekata kulturne baštine,
- očuvanje tradicijskih običaja i nematerijalne baštine,
- uređenje lokaliteta i sadržaja povezanih s prirodnom baštinom,
- interpretacija i prezentacija baštine,
- povezivanje kulturne i prirodne baštine s turističkom ponudom,
- priprema projekata za financiranje iz nacionalnih i europskih izvora.

Pokazatelji rezultata:

- broj obnovljenih i uređenih objekata,
- broj valoriziranih lokaliteta,
- broj projekata zaštite i prezentacije baštine,
- broj kulturnih i turističkih sadržaja povezanih s baštinom.

MJERA 12. Protupožarna i civilna zaštita

Svrha mjere je povećanje sigurnosti stanovnika i imovine te jačanje spremnosti lokalne zajednice na prirodne i druge rizike.

Ključne aktivnosti i projekti:

- financiranje rada dobrovoljnih vatrogasnih društava,
- nabava i obnova vatrogasne i zaštitne opreme,
- jačanje sustava civilne zaštite,
- provedba preventivnih aktivnosti,
- suradnja s nadležnim službama i drugim tijelima sustava zaštite i spašavanja.

Pokazatelji rezultata:

- broj aktivnih vatrogasnih društava,
- broj članova i operativnih vatrogasaca,
- broj nabavljene opreme,
- broj provedenih preventivnih aktivnosti,
- broj pripadnika sustava civilne zaštite.

MJERA 13. Provedba razvojnih projekata i korištenje EU fondova

Svrha mjere je osigurati provedbu konkretnih razvojnih projekata koji doprinose gospodarskom, turističkom, infrastrukturnom i društvenom razvoju Općine Draž.

Mjera predstavlja poveznicu između razvojnih prioriteta Općine i konkretnih investicija koje se planiraju provoditi tijekom mandatnog razdoblja.

Ključne aktivnosti i projekti:

- priprema projektne dokumentacije,
- prijava projekata na nacionalne i europske natječeaje,
- provedba odobrenih projekata,
- osiguravanje vlastitog sufinanciranja,
- praćenje provedbe i održivosti projekata,
- razvoj partnerskih projekata s drugim jedinicama lokalne i regionalne samouprave, javnim ustanovama, turističkim zajednicama i udrugama,
- PROJEKT: Izgradnja Kuće Tista u Topolju - planirana je realizacija do kraja aktualnog mandata, no dinamika provedbe ovisi o EU izvorima sufinanciranja, odnosno dinamici objave natječaja,
- PROJEKT: Rekonstrukcija i uređenje perivoja kod crkve sv. Petra i Pavla u Topolju - planirana je realizacija do kraja 2027,
- PROJEKT: Obnova zgrade Spomen doma „Batinske bitke“ - planirana je realizacija do kraja aktualnog mandata, no dinamika provedbe ovisi o EU izvorima sufinanciranja, odnosno dinamici objave natječaja,
- PROJEKT: izgradnja mosta na Borzi u Duboševici – planirana je realizacija do kraja 2027.

Pokazatelji rezultata:

- broj pripremljenih projektnih prijedloga,
- broj odobrenih projekata,
- broj provedenih projekata,
- ukupna vrijednost realiziranih projekata,
- iznos odobrenih i povučenih bespovratnih sredstava,
- broj partnerskih projekata,
- izgrađena Kuća tista,
- rekonstruiran perivoj crkve sv. Petra i Pavla,
- Obnovljen Spomen dom „Batinske bitke“,
- Izgrađen most na Borzi.

7.1. Prioritet provedbe mjera

Sve navedene mjere međusobno su povezane i potrebno ih je promatrati kao jedinstven okvir razvoja Općine Draž. Posebno mjesto u provedbi ima **gospodarski i turistički razvoj**, koji se treba oslanjati na postojeće lokalne potencijale, prirodnu i kulturnu baštinu, poljoprivredu, lokalne proizvode, poduzetništvo i razvoj turističke infrastrukture.

Istodobno, gospodarski i turistički razvoj nije moguće ostvariti bez kvalitetne prometne, komunalne i društvene infrastrukture. Stoga će Općina Draž provedbom konkretnih infrastrukturnih, gospodarskih, turističkih, društvenih i okolišnih projekata nastojati podići kvalitetu života stanovnika, povećati atraktivnost područja za ulaganja i posjete te stvoriti preduvjete za dugoročno održiv razvoj.

U provedbi mjera posebna će se pozornost posvetiti korištenju nacionalnih i europskih izvora financiranja, međusobnom povezivanju projekata te stvaranju projektne baze koja omogućuje kontinuirano kandidiranje i realizaciju projekata prema dostupnim natječajima i razvojnim prioritetima.

7.2. Strateška utemeljenost razvoja Kuće Tista i uspostave javne turističke infrastrukture u Topolju

Jedan od ključnih projekata u ostvarivanju Prioriteta 4. „Razvoj održivog turizma i valorizacija prirodne i kulturne baštine“ te Mjere 3. „Razvoj turizma i turističke infrastrukture“ predstavlja projekt razvoja i uspostave funkcije Kuće Tista u Topolju, kao novog javnog turističkog i kulturnog sadržaja Općine Draž.

Projekt Kuće Tista temelji se na potrebi da se postojeći vrijedni resursi kulturne baštine na području Općine stave u stvarnu, svakodnevnu i održivu posjetiteljsku funkciju. Posebno se to odnosi na Šokačku kuću u Topolju, zaštićeni spomenik kulturne baštine i vrijedan prostor koji čuva jednu od značajnijih zbirki uporabnih predmeta iz 19. i 20. stoljeća na ovom području.

Iako Šokačka kuća predstavlja vrijedan dio kulturne i zavičajne baštine te potencijalno važnu turističku atrakciju, njezin postojeći potencijal nije u potpunosti ostvaren. Kuća trenutno nema uspostavljen odgovarajući model upravljanja i nije organizirana kao kontinuirano dostupna posjetiteljska funkcija. Njezina vrijednost stoga postoji prvenstveno kao potencijal i zanimljivost, ali nije u dovoljnoj mjeri pretvorena u dostupan, interpretiran i održiv turistički proizvod.

Projekt Kuće Tista odgovara upravo na tu razvojnu potrebu. Njegova svrha nije samo uređenje i opremanje pojedinačnog prostora, nego uspostava funkcionalnog javnog sadržaja koji će omogućiti aktiviranje, interpretaciju i povezivanje postojeće kulturne baštine s turističkom ponudom Općine Draž, Baranje i šireg područja Osječko-baranjske županije.

Kuća Tista razvijat će se kao polazna i/ili završna točka obilaska Baranje, Podunavlja i Osječko-baranjske županije, odnosno kao mjesto na kojem posjetitelj može dobiti informacije, doživjeti lokalnu baštinu i kulturu te nastaviti obilazak drugih prirodnih, kulturnih, gastronomskih i turističkih sadržaja područja.

Posebna vrijednost projekta proizlazi iz mogućnosti da se u Kući Tista tijekom cijele godine, a ne samo tijekom pojedinačnih manifestacija, interpretiraju i dožive elementi lokalne tradicije i nematerijalne kulturne baštine. Prostor će omogućiti kontinuirano predstavljanje i doživljaj sadržaja povezanih s Festivalom tista, Baranjskim bećarcem, Gajdaškim festivalom i Baranjskim bušama, čime se postojeće manifestacije i tradicijski sadržaji pretvaraju u trajniji turistički proizvod dostupan posjetiteljima tijekom cijele godine.

Na taj način Kuća Tista predstavlja prijelaz od modela u kojem se kulturna baština i tradicija doživljavaju prvenstveno kroz povremena događanja prema modelu kontinuirane turističke interpretacije i dostupnosti baštine.

Kuća Tista kao javna turistička infrastruktura i posjetiteljski centar

Kuća Tista imat će funkciju javno dostupnog turističkog i kulturnog prostora koji povezuje različite sadržaje i korisnike.

U prostoru Kuće Tista bit će smješten i ured Turističke zajednice Općine Draž, čime se osigurava svakodnevna prisutnost turističke funkcije i otvorenost prostora za posjetitelje. Time Kuća Tista neće biti povremeno otvoren izložbeni ili manifestacijski prostor, nego mjesto koje će posjetiteljima biti dostupno tijekom redovitog radnog vremena i koje će imati kontinuiranu funkciju u turističkom sustavu Općine.

Smještanjem turističke zajednice u objekt dodatno se stvaraju uvjeti za:

- pružanje informacija posjetiteljima;
- usmjeravanje posjetitelja prema drugim turističkim sadržajima Općine, Baranje i Podunavlja;
- povezivanje lokalne turističke ponude;
- razvoj i promociju turističkih proizvoda;
- povezivanje kulturne baštine s ponudom lokalnih pružatelja usluga;
- organizaciju i koordinaciju programa i događanja;
- povećanje dostupnosti turističkih informacija tijekom cijele godine.

Kuća Tista istodobno će predstavljati prostor otvoren lokalnoj zajednici. Prostor će moći koristiti lokalne udruge, poduzetnici, obiteljska poljoprivredna gospodarstva i drugi lokalni dionici za provedbu vlastitih programa, sastanaka, radionica, proba, manjih manifestacija, prezentacija, konferencija i drugih sadržaja od značaja za lokalnu zajednicu i razvoj turističke ponude.

Na taj način javna turistička infrastruktura neće služiti isključivo turistima, nego će imati višestruku funkciju i stvarati prostor za povezivanje javnog, gospodarskog, kulturnog i civilnog sektora.

Razvojni značaj projekta

Kuća Tista ima potencijal postati jedan od ključnih javnih turističkih sadržaja Općine Draž i važna točka turističke ponude šireg područja.

Njezina vrijednost proizlazi iz mogućnosti povezivanja više razvojnih potencijala Općine na jednom mjestu: kulturna baština + tradicija + manifestacije + turizam + lokalni proizvodi + poduzetništvo + udruge + turističke informacije + posjetiteljska funkcija.

Projekt stoga predstavlja više od pojedinačnog ulaganja u objekt. Njime se stvaraju uvjeti za uspostavu cjelovitog javnog turističkog sadržaja koji povezuje postojeće turističke resurse i omogućuje njihovu bolju dostupnost i valorizaciju.

Posebno je značajno što projekt aktivira postojeći resurs kulturne baštine – Šokačku kuću u Topolju – koji bez odgovarajuće funkcije, modela upravljanja i uključivanja u turističku ponudu ne može ostvariti svoj puni razvojni potencijal.

Kuća Tista time postaje poveznica između materijalne i nematerijalne kulturne baštine. Šokačka kuća čuva fizičke tragove života i tradicije lokalnog stanovništva, dok će Kuća Tista omogućiti njihovu interpretaciju, prezentaciju i povezivanje sa živim tradicijama, manifestacijama, običajima, glazbom, gastronomijom i suvremenim turističkim doživljajem.

Odgovor na razvojne potrebe Općine

Projekt Kuće Tista odgovara na nekoliko međusobno povezanih razvojnih potreba:

1. potrebu stavljanja Šokačke kuće u Topolju u funkciju, kao vrijednog i zaštićenog elementa kulturne baštine;
2. potrebu uspostave održivog modela korištenja i upravljanja postojećom kulturnom baštinom, kako bi ona postala dostupna stanovnicima i posjetiteljima;
3. potrebu razvoja javne turističke infrastrukture koja će omogućiti kontinuiranu turističku funkciju tijekom cijele godine;
4. potrebu povezivanja postojećih turističkih sadržaja i manifestacija u cjelovit i prepoznatljiv turistički proizvod;
5. potrebu povećanja atraktivnosti Općine Draž kao turističke destinacije;
6. potrebu povećanja broja i kvalitete sadržaja dostupnih posjetiteljima, osobito izvan razdoblja održavanja pojedinačnih manifestacija;

7. potrebu stvaranja prostora za uključivanje lokalnih udruga, poduzetnika i OPG-ova u razvoj turističke ponude;
8. potrebu povećanja lokalnih gospodarskih učinaka turizma kroz povezivanje javne turističke infrastrukture s lokalnim proizvodima, uslugama i ponudom;
9. potrebu jačanja prepoznatljivosti Općine Draž unutar turističke ponude Baranje, Podunavlja i Osječko-baranjske županije.

Strateška povezanost projekta

Projekt Kuće Tista izravno je povezan sa strateškim okvirom ovog Plana razvoja:

Razvojna potreba:

nedovoljno iskorišten potencijal postojeće kulturne baštine i nedostatak kontinuiranih javnih turističkih sadržaja i funkcionalne posjetiteljske infrastrukture.

Razvojni potencijal:

Šokačka kuća u Topolju, lokalna kulturna i tradicijska baština, manifestacije, običaji, gastronomija, lokalni proizvodi, položaj Općine u Baranji i uz Dunav te mogućnost povezivanja s drugim turističkim sadržajima.

Strateški prioritet:

Prioritet 4. „Razvoj održivog turizma i valorizacija prirodne i kulturne baštine“.

Provedbena mjera:

Mjera 3. „Razvoj turizma i turističke infrastrukture“.

Ključna aktivnost:

razvoj i uređenje turističkih sadržaja, uređenje i opremanje turističke infrastrukture, valorizacija prirodne i kulturne baštine te razvoj turističkih punktova i sadržaja.

Ključni projekt:

Kuća Tista u Topolju.

Cilj projekta:

uspostaviti funkcionalan, javno dostupan i održiv turističko-kulturni sadržaj koji će aktivirati postojeću kulturnu baštinu, povezati lokalne turističke i tradicijske sadržaje te povećati atraktivnost i posjetiteljsku funkciju Općine Draž.

Očekivani neposredni rezultati:

uspostavljen funkcionalan prostor Kuće Tista, osigurana svakodnevna dostupnost turističkih informacija, aktivirana Šokačka kuća u turističkoj i kulturnoj funkciji, razvijeni novi programi i sadržaji te uspostavljena platforma za uključivanje lokalnih dionika.

Očekivani dugoročni učinci:

povećanje broja posjetitelja, povećanje turističke atraktivnosti Općine Draž, bolje povezivanje turističke ponude, povećanje lokalne turističke potrošnje i gospodarskih učinaka turizma, jačanje prepoznatljivosti Općine te održivo korištenje i očuvanje kulturne baštine.

Pokazatelji provedbe i učinka

Učinci projekta Kuće Tista pratit će se kroz projektne specifične pokazatelje koji će omogućiti mjerenje njegove stvarne funkcionalnosti i doprinosa razvoju turizma.

Ključni pokazatelji su:

- broj posjetitelja Kuće Tista i povezanih sadržaja;
- broj održanih programa, radionica, prezentacija, događanja i drugih aktivnosti;
- broj lokalnih partnera i korisnika prostora (udruge, OPG-ovi, poduzetnici, ustanove i drugi dionici);
- broj programa kojima se interpretira i prezentira lokalna kulturna i tradicijska baština;
- broj korisnika programa i događanja;
- broj turističkih informiranja i usmjeravanja posjetitelja prema drugim sadržajima Općine i šireg područja;
- broj novih ili unaprijeđenih turističkih sadržaja povezanih s Kućom Tista;
- broj posjetitelja koji koriste Kuću Tista kao polaznu ili završnu točku obilaska područja.

Početne i ciljne vrijednosti pojedinih pokazatelja definirat će se u okviru projektnog prijedloga, u skladu s početnim stanjem, kapacitetima objekta i planiranim programom rada.

Dugoročna održivost i regionalni značaj

Održivost Kuće Tista temelji se na njezinoj višestrukoj funkciji i kontinuiranoj dostupnosti korisnicima. Smještanje ureda Turističke zajednice Općine Draž u objekt osigurava svakodnevnu turističku funkciju, dok korištenje prostora od strane lokalnih udruga, poduzetnika, OPG-ova i drugih dionika omogućuje kontinuirano stvaranje novih programa i sadržaja.

Na taj način objekt neće biti vezan isključivo uz pojedinačne manifestacije ili sezonsku turističku potražnju, već će predstavljati cjelogodišnji javni prostor za turizam, kulturu, interpretaciju baštine i razvoj lokalne zajednice.

Dugoročni cilj je da Kuća Tista preraste u regionalno relevantnu posjetiteljsku točku koja će doprinosti vidljivosti Općine Draž, Topolja i šireg područja Baranje i Podunavlja te poticati posjetitelje na daljnje istraživanje prirodnih, kulturnih, gastronomskih i drugih turističkih sadržaja.

Projekt će na taj način doprinijeti stvaranju prepoznatljivog turističkog identiteta Općine Draž i njenom pozicioniranju kao područja u kojem se prirodna i kulturna baština ne samo čuva, nego aktivno interpretira, doživljava i uključuje u održivi razvoj lokalne zajednice.

7.3. Rekonstrukcija perivoja crkve sv. Petra i Pavla u Topolju

Projekt rekonstrukcije i zelene revitalizacije perivoja crkve sv. Petra i Pavla u Topolju predstavlja važan projekt u okviru razvoja održivog turizma i valorizacije prirodne i kulturne baštine Općine Draž.

Područje obuhvata projekta nalazi se uz crkvu sv. Petra i Pavla, najstariju baranjsku crkvu, čija povijesna vrijednost predstavlja važan element kulturne baštine i identiteta Općine Draž i šireg područja Baranje. Riječ je o zavjetnoj crkvi koju je dao izgraditi nadvojvoda Eugen Savojski u znak zahvale Bogu za pobjedu nad Osmanskom vojskom u bitci kod Sente.

Vrijednost lokaliteta stoga ne proizlazi samo iz same građevine, nego i iz njezina povijesnog, kulturnog i simboličkog značaja te mogućnosti da se prostor oko crkve razvije kao kvalitetan javni prostor i sastavni dio turističke ponude Općine.

Razvojna potreba

Unatoč iznimnoj vrijednosti lokaliteta, prostor perivoja crkve trenutno je nedovoljno uređen i ne ostvaruje svoj puni potencijal kao javni, kulturni i turistički prostor.

Poseban potencijal predstavlja činjenica da se na ovom prostoru održava Baranjski bećarac, najveća manifestacija na području Općine Draž, čime prostor već ima dokazanu funkciju mjesta okupljanja stanovnika i posjetitelja.

Postojeće stanje prostora međutim ograničava njegovu funkcionalnost, atraktivnost i mogućnost kvalitetnog prihvata većeg broja posjetitelja. Rekonstrukcijom i zelenom revitalizacijom prostora stvorili bi se kvalitetniji uvjeti za održavanje manifestacija, boravak posjetitelja, prezentaciju kulturne baštine i svakodnevno korištenje prostora.

Projekt stoga odgovara na potrebu uređenja i aktiviranja vrijednog javnog prostora koji već ima kulturnu, turističku i društvenu funkciju, ali trenutno nije u stanju koje odgovara njegovom značaju i potencijalu.

Cilj projekta

Cilj projekta je urediti i revitalizirati perivoj crkve sv. Petra i Pavla te ga oblikovati kao kvalitetan, atraktivan i održiv javni prostor koji će pridonijeti valorizaciji kulturne baštine, povećanju atraktivnosti lokaliteta i unapređenju turističke ponude Općine Draž.

Provedbom projekta prostor će dobiti kvalitetnije hortikulturno i krajobrazno uređenje te će se stvoriti ugodniji i funkcionalniji ambijent za stanovnike, posjetitelje i sudionike manifestacija.

Posebna vrijednost projekta je u tome što se postojeća kulturna vrijednost ne odvaja od svakodnevnog života zajednice, nego se njezin okoliš uređuje na način koji omogućuje istodobno očuvanje baštine, korištenje javnog prostora, održavanje manifestacija i razvoj turističke funkcije.

Povezanost s turističkom ponudom Općine

Rekonstrukcija perivoja predstavlja važan element razvoja turističke ponude Općine Draž jer omogućuje bolje korištenje jednog od najvrjednijih kulturnih lokaliteta na području Općine.

Uređen i krajobrazno revitaliziran prostor može postati dio šire turističke rute koja povezuje kulturnu, prirodnu, tradicijsku i gastronomsku baštinu Općine. Posebno se može povezivati s Kućom Tista u Topolju, Šokačkom kućom, lokalnim manifestacijama i drugim turističkim sadržajima.

Na taj način projekt doprinosi stvaranju umrežene turističke ponude, u kojoj pojedinačni lokaliteti ne funkcioniraju izolirano, nego se međusobno nadopunjuju i potiču posjetitelje na dulji boravak i obilazak većeg broja sadržaja.

U kontekstu razvoja Kuće Tista, uređeni perivoj crkve sv. Petra i Pavla predstavlja posebno vrijedan sadržaj koji se može uključiti u posjetiteljske itinerare i programe obilaska Topolja i šireg područja Općine Draž.

Povezanost s manifestacijskim turizmom

Posebna vrijednost projekta proizlazi iz njegove povezanosti s Baranjskim bećarcem, najvećom manifestacijom Općine Draž.

Uređenje perivoja omogućit će kvalitetnije korištenje prostora tijekom održavanja manifestacije, poboljšati vizualnu i funkcionalnu kvalitetu lokacije te stvoriti ugodnije uvjete za okupljanje stanovnika i posjetitelja.

Istodobno, cilj projekta nije uređenje prostora isključivo za potrebe jedne manifestacije. Revitalizirani perivoj bit će javno dostupan i tijekom cijele godine te će moći služiti za boravak, odmor, susrete, manje programe i druge aktivnosti povezane s turističkom i društvenom ponudom Općine.

Na taj se način postojeća manifestacijska funkcija prostora nadograđuje trajnom kvalitetom javne turističke i krajobrazne infrastrukture.

Zelena revitalizacija i održivost

Projektom će se provesti zelena revitalizacija prostora, čime će se unaprijediti krajobrazna vrijednost i kvaliteta javnog prostora.

Zelena revitalizacija pridonijet će stvaranju ugodnijeg mikroambijenta, povećanju kvalitete boravka na otvorenom te boljem uklapanju prostora u povijesni i kulturni kontekst lokaliteta.

Uređenje će se provoditi uz uvažavanje vrijednosti prostora i potrebe očuvanja njegova identiteta, pri čemu se cilj ne svodi samo na estetsko uređenje, nego na stvaranje funkcionalnog, održivog i dugoročno kvalitetnog javnog prostora.

Projekt na taj način povezuje zaštitu i valorizaciju kulturne baštine s načelima zelene infrastrukture i održivog razvoja turizma.

Strateška povezanost projekta

Projekt izravno doprinosi ostvarivanju:

Strateškog prioriteta:

Prioritet 4. „Razvoj održivog turizma i valorizacija prirodne i kulturne baštine“.

Provedbene mjere:

Mjera 3. „Razvoj turizma i turističke infrastrukture“.

Razvojne potrebe:

bolja valorizacija kulturne baštine, uređenje javnih turističkih i rekreativnih prostora, povećanje atraktivnosti turističkih lokaliteta i stvaranje kvalitetnijih uvjeta za razvoj turističkih i manifestacijskih sadržaja.

Ključne aktivnosti:

uređenje turističke infrastrukture, valorizacija kulturne baštine, uređenje javnih prostora i razvoj sadržaja koji pridonose povećanju turističke atraktivnosti Općine.

Očekivani rezultat:

rekonstruiran i krajobrazno revitaliziran perivoj crkve sv. Petra i Pavla, povećana kvaliteta i funkcionalnost javnog prostora te unaprijeđeni uvjeti za turističko i društveno korištenje lokaliteta.

Očekivani učinak:

povećana atraktivnost jednog od najvrjednijih kulturnih lokaliteta Općine, veći broj posjetitelja, kvalitetniji uvjeti za održavanje manifestacija te snažnije povezivanje kulturne baštine s turističkom ponudom Općine Draž.

Pokazatelji provedbe i učinka

Učinci projekta pratit će se kroz sljedeće pokazatelje:

- broj posjetitelja lokaliteta;
- broj posjetitelja tijekom održavanja manifestacija;
- broj održanih manifestacija i drugih programa;
- broj korisnika revitaliziranog javnog prostora;
- povećanje broja turističkih obilazaka lokaliteta;
- broj turističkih itinerara i programa u koje je lokalitet uključen;
- površina zeleno revitaliziranog i uređenog prostora;
- broj partnera uključenih u korištenje i promociju lokaliteta.

Početne i ciljne vrijednosti pokazatelja utvrdit će se u okviru projektnog prijedloga, u skladu s obuhvatom projekta i početnim stanjem prostora.

Doprinos cjelovitom turističkom proizvodu Općine Draž

Projekt rekonstrukcije perivoja crkve sv. Petra i Pavla treba promatrati kao dio šireg sustava turističkih sadržaja Općine Draž.

U kombinaciji s Kućom Tista, Šokačkom kućom, manifestacijama, prirodnim vrijednostima Dunava i drugim turističkim sadržajima, revitalizirani perivoj može pridonijeti stvaranju cjelovitijeg iskustva za posjetitelje.

Na taj način Općina ne razvija pojedinačne atrakcije izolirano, nego postupno gradi mrežu međusobno povezanih javnih turističkih sadržaja koji zajedno povećavaju atraktivnost destinacije i stvaraju preduvjete za dulje zadržavanje posjetitelja.

Projekt stoga predstavlja važan komplementarni projekt razvoju Kuće Tista: dok Kuća Tista treba postati mjesto interpretacije, informiranja i povezivanja turističke ponude, revitalizirani perivoj crkve sv. Petra i Pavla predstavlja konkretan vrijedan lokalitet i javni prostor koji se kroz tu ponudu može aktivno uključiti u turističke itinerare i iskustvo posjetitelja.

7.4. Obnova zgrade Spomen-doma „Batinske bitke“

Obnova zgrade Spomen-doma „Batinske bitke“ predstavlja važan projekt u okviru razvoja održivog turizma i valorizacije kulturne, povijesne i memorijalne baštine Općine Draž.

Spomen-dom predstavlja važan popratni sadržaj uz Spomenik Batinske bitke te ima potencijal biti sastavni dio posjetiteljske ponude lokaliteta i šireg turističkog prostora Općine Draž. Međutim, postojeće stanje zgrade značajno ograničava njezinu funkciju i mogućnost kvalitetnog uključivanja u turističku ponudu.

Zgrada se trenutno nalazi u derutnom stanju, zbog čega predstavlja sigurnosni rizik za potencijalne posjetitelje i ograničava mogućnost organiziranog korištenja prostora. Istodobno, u objektu je smještena zaštićena zbirka oružja i vojne opreme, čija je sigurnost i odgovarajuća zaštita dodatni razlog za obnovu i funkcionalno uređenje objekta.

Razvojna potreba

Postojeći memorijalni kompleks Batinske bitke predstavlja vrijedan resurs za razvoj kulturnog, povijesnog i memorijalnog turizma na području Općine Draž. Međutim, bez funkcionalnog i sigurnog objekta koji može prihvatiti posjetitelje, interpretirati povijesni kontekst lokaliteta i omogućiti održavanje programa, potencijal ovog resursa nije u potpunosti iskorišten.

Obnova Spomen-doma stoga predstavlja odgovor na istodobno izraženu potrebu za zaštitom postojeće kulturne i memorijalne baštine, povećanjem sigurnosti posjetitelja te stvaranjem funkcionalnog prostora za turističko i edukativno korištenje lokaliteta.

Provedbom projekta derutni objekt pretvorio bi se u kvalitetan i siguran prostor koji može služiti posjetiteljima, održavanju programa i prezentaciji memorijalne baštine povezane s Batinskom bitkom.

Posebna vrijednost projekta proizlazi iz činjenice da se obnovom ne stvaraju novi sadržaji bez prethodne funkcije, već se postojeći vrijedan memorijalni resurs stavlja u stanje u kojem može ostvariti svoju turističku, kulturnu i edukativnu funkciju.

Cilj projekta

Cilj projekta je obnoviti i funkcionalno osposobiti zgradu Spomen-doma „Batinske bitke“ kako bi postala siguran, dostupan i kvalitetan prostor za posjetitelje, prezentaciju memorijalne baštine i provedbu programa povezanih s poviješću i značajem Batinske bitke.

Obnovom objekta omogućit će se kvalitetnije korištenje prostora i stvaranje uvjeta za njegovu kontinuiranu posjetiteljsku funkciju.

Projektom se istodobno stvaraju bolji uvjeti za očuvanje i zaštitu postojeće zbirke oružja i vojne opreme, koja predstavlja vrijedan dio memorijalnog sadržaja lokaliteta.

Spomen-dom kao dio cjelovitog posjetiteljskog iskustva

Spomen-dom potrebno je promatrati zajedno sa Spomenikom Batinske bitke i drugim sadržajima u prostoru kao dio cjelovitog memorijalnog i turističkog lokaliteta.

Uređenjem zgrade posjetiteljima se omogućuje da, uz obilazak samog spomeničkog prostora, dobiju dodatni sadržaj i kontekst vezan uz povijesne događaje i memorijalnu vrijednost lokaliteta.

Na taj način Spomen-dom može imati funkciju:

- prostora za prihvata i boravak posjetitelja;
- prostora za prezentaciju i interpretaciju memorijalne baštine;
- prostora za prezentaciju postojeće zbirke oružja i vojne opreme;
- prostora za održavanje edukativnih i drugih programa;
- dodatnog sadržaja uz Spomenik Batinske bitke;
- turističke zanimljivosti koja obogaćuje ponudu Općine Draž.

Obnovom se time povećava kvaliteta cjelokupnog posjetiteljskog iskustva i stvaraju uvjeti da se lokalitet Batinske bitke aktivnije uključi u turističke itinerare Općine Draž, Baranje i Podunavlja.

Doprinos razvoju održivog turizma

Projekt doprinosi održivom razvoju turizma prvenstveno kroz aktivaciju i obnovu postojećeg resursa, čime se povećava njegova funkcionalnost i turistička vrijednost bez potrebe za stvaranjem potpuno novog turističkog lokaliteta.

Obnova postojeće zgrade omogućuje očuvanje memorijalnog sadržaja, zaštitu postojeće zbirke i stvaranje uvjeta za dugoročno korištenje objekta.

Istodobno, razvoj sadržaja vezanih uz memorijalnu baštinu doprinosi diverzifikaciji turističke ponude Općine Draž te omogućuje razvoj sadržaja koji nisu vezani isključivo uz prirodne i rekreativne potencijale područja.

Spomen-dom na taj način predstavlja važan element šire turističke ponude koja povezuje prirodnu, kulturnu, povijesnu i memorijalnu baštinu Općine.

Strateška povezanost projekta

Projekt izravno doprinosi ostvarivanju:

Strateškog prioriteta:

Prioritet 4. „Razvoj održivog turizma i valorizacija prirodne i kulturne baštine“.

Provedbene mjere:

Mjera 3. „Razvoj turizma i turističke infrastrukture“.

Razvojne potrebe:

zaštita i valorizacija kulturne i memorijalne baštine, unapređenje javne turističke infrastrukture, povećanje sigurnosti i dostupnosti turističkih sadržaja te razvoj dodatnih sadržaja za posjetitelje.

Ključna aktivnost:

uređenje i opremanje turističke infrastrukture, valorizacija kulturne baštine te razvoj i uređenje turističkih sadržaja.

Ključni projekt:

Obnova zgrade Spomen-doma „Batinske bitke“.

Cilj projekta:

obnoviti i staviti u funkciju postojeći objekt uz Spomenik Batinske bitke te stvoriti siguran i kvalitetan prostor za posjetitelje, zaštitu i prezentaciju memorijalne zbirke i održavanje programa.

Očekivani rezultat:

obnovljen i funkcionalan Spomen-dom, povećana sigurnost posjetitelja i zbirke te uspostavljeni uvjeti za redovito turističko i programsko korištenje objekta.

Očekivani učinak:

povećanje broja posjetitelja lokaliteta Batinske bitke, povećanje broja programa, bolja valorizacija memorijalne baštine i obogaćivanje turističke ponude Općine Draž.

Pokazatelji provedbe i učinka

Učinci projekta pratit će se kroz sljedeće pokazatelje:

- broj posjetitelja Spomen-doma;
- broj posjetitelja lokaliteta Batinske bitke;
- broj održanih programa, edukacija, prezentacija i drugih događanja;
- broj organiziranih posjetiteljskih i edukativnih programa;
- broj korisnika odnosno sudionika programa.

Početne i ciljne vrijednosti pokazatelja utvrdit će se u okviru projektnog prijedloga, u skladu s početnim stanjem, kapacitetom obnovljenog prostora i planiranim programom korištenja.

Doprinos cjelovitom turističkom proizvodu Općine Draž

Obnova Spomen-doma „Batinske bitke“ predstavlja komplementaran projekt razvoju Kuće Tista i ostalih turističkih sadržaja Općine Draž.

Dok Kuća Tista predstavlja središnju točku za turističko informiranje, interpretaciju lokalne baštine i povezivanje različitih turističkih sadržaja, Spomen-dom Batinske bitke omogućuje produbljivanje posjetiteljskog iskustva kroz upoznavanje s povijesnom i memorijalnom baštinom područja.

Povezivanjem ovih sadržaja stvara se mogućnost razvoja različitih tematskih obilazaka i turističkih itinerara koji posjetitelje usmjeravaju prema različitim dijelovima Općine i potiču ih na dulji boravak i korištenje većeg broja lokalnih sadržaja.

Projekt stoga pridonosi izgradnji mreže međusobno povezanih javnih turističkih sadržaja Općine Draž, u kojoj svaki lokalitet ima svoju specifičnu funkciju, a zajedno stvaraju kvalitetniju, raznovrsniju i prepoznatljiviju turističku ponudu.

7.5. Izgradnja mosta na Borzi u Duboševici

Izgradnja novog mosta na Borzi u Duboševici predstavlja važan infrastrukturni projekt usmjeren na osiguravanje kvalitetnog i sigurnog pristupa poljoprivrednim površinama te stvaranje boljih uvjeta za obavljanje poljoprivredne djelatnosti na području Općine Draž.

Postojeći most izgrađen je u razdoblju kada današnja teška poljoprivredna mehanizacija nije postojala niti je postojeća konstrukcija bila projektirana za opterećenja i način korištenja koji danas zahtijeva suvremena poljoprivredna proizvodnja. Dugogodišnje korištenje i prolazak teške mehanizacije doveli su do njegova oštećenja, zbog čega je pristup poljoprivrednim površinama otežan i ugrožen.

Razvojna potreba

Suvremena poljoprivredna proizvodnja zahtijeva siguran i funkcionalan pristup poljoprivrednim površinama, osobito u uvjetima korištenja traktora, kombajna i druge teške mehanizacije.

Postojeće stanje mosta predstavlja ograničenje za lokalne poljoprivrednike koji ga koriste za pristup svojim poljoprivrednim površinama te istodobno povećava sigurnosne rizike i otežava pravodobno izvođenje poljoprivrednih radova.

Izgradnjom novog mosta osigurao bi se odgovarajući infrastrukturni standard prilagođen potrebama suvremene poljoprivredne proizvodnje te bi se omogućio sigurniji, pouzdaniji i dugoročno održiv pristup poljoprivrednim površinama.

Projekt stoga izravno odgovara na potrebu obnove i prilagodbe lokalne infrastrukture stvarnim potrebama stanovništva i gospodarstva, odnosno na potrebu usklađivanja postojeće infrastrukture s promjenama u načinu korištenja prostora i razvojem poljoprivredne mehanizacije.

Cilj projekta

Cilj projekta je izgradnjom novog mosta na Borzi osigurati siguran i funkcionalan pristup poljoprivrednim površinama te stvoriti kvalitetnije infrastrukturne uvjete za lokalne poljoprivrednike.

Provedbom projekta omogućit će se:

- siguran prolaz suvremene poljoprivredne mehanizacije;
- nesmetan pristup poljoprivrednim površinama;
- smanjenje prometnih i sigurnosnih rizika;
- pouzdaniji uvjeti za obavljanje poljoprivrednih radova;
- dugoročno funkcionalno povezivanje poljoprivrednih površina s lokalnom prometnom mrežom;
- smanjenje ograničenja koja postojeća infrastruktura predstavlja za razvoj poljoprivredne proizvodnje.

Doprinos razvoju lokalnog gospodarstva

Poljoprivreda predstavlja važnu sastavnicu gospodarstva Općine Draž, a očuvanje i razvoj poljoprivredne proizvodnje zahtijeva odgovarajuću lokalnu infrastrukturu.

Izgradnja novog mosta stoga ima širi gospodarski učinak jer omogućuje lokalnim poljoprivrednicima kvalitetnije korištenje poljoprivrednih površina i smanjuje infrastrukturna ograničenja u obavljanju proizvodnje.

Funkcionalna prometna povezanost poljoprivrednih površina osobito je važna u razdobljima intenzivnih poljoprivrednih radova, kada je pravodobna dostupnost parcela i nesmetan prolaz mehanizacije nužan za provedbu proizvodnih aktivnosti.

Projekt na taj način pridonosi stvaranju stabilnijih uvjeta za očuvanje postojećih poljoprivrednih aktivnosti, održavanje obradivosti poljoprivrednih površina i dugoročnu održivost lokalne poljoprivredne proizvodnje.

Strateška povezanost projekta

Projekt izravno doprinosi razvojnom prioritetu usmjerenom na razvoj konkurentnog i održivog gospodarstva, a osobito razvoju poljoprivrede i lokalne proizvodnje te razvoju prometne i javne infrastrukture.

Razvojna potreba:

dotrajala i neadekvatna lokalna infrastruktura koja ograničava siguran pristup poljoprivrednim površinama i korištenje suvremene poljoprivredne mehanizacije.

Razvojni potencijal:

poljoprivredne površine i postojeća poljoprivredna proizvodnja na području Duboševice i Općine Draž.

Ključna aktivnost:

izgradnja i unapređenje lokalne prometne infrastrukture te osiguravanje funkcionalnog pristupa poljoprivrednim površinama.

Ključni projekt:

Izgradnja mosta na Borzi u Duboševici.

Cilj projekta:

osigurati siguran i funkcionalan pristup poljoprivrednim površinama prilagođen potrebama suvremene poljoprivredne mehanizacije.

Očekivani rezultat:

izgrađen funkcionalan i siguran most odgovarajuće nosivosti i prometne funkcije.

Očekivani učinak:

poboljšani uvjeti za obavljanje poljoprivredne djelatnosti, smanjena infrastrukturna ograničenja i povećana sigurnost korisnika.

Pokazatelji provedbe

Učinci projekta mogu se pratiti kroz sljedeće pokazatelje:

- izgrađen novi most;
- broj poljoprivrednih gospodarstava koja koriste pristup preko mosta;
- broj poljoprivrednih površina kojima je osiguran kvalitetniji pristup;
- povećanje sigurnosti prolaska poljoprivredne mehanizacije;
- smanjenje ograničenja u pristupu poljoprivrednim parcelama;
- broj korisnika infrastrukture.

Izgradnjom novog mosta Općina Draž osigurava infrastrukturu prilagođenu stvarnim potrebama suvremene poljoprivredne proizvodnje te stvara preduvjete za dugoročno održavanje i razvoj poljoprivrednih aktivnosti na području Duboševice.

8. Praćenje i izvještavanje

Obavezan i neizostavan dio procesa strateškog planiranja predstavljaju postupci praćenja i izvještavanja o provedbi Plana razvoja Općine Draž. Praćenje provedbe podrazumijeva kontinuirano prikupljanje, analizu i usporedbu podataka kojima se prati uspješnost provedbe utvrđenih posebnih ciljeva, mjera, aktivnosti i projekata.

Svrha praćenja je pravodobno utvrditi ostvaruju li se planirani rezultati, u kojoj se mjeri provode predviđene aktivnosti te postoje li odstupanja u provedbi pojedinih projekata. Dobiveni podaci predstavljaju osnovu za učinkovito upravljanje razvojnim procesima na području Općine Draž te za pravodobno prilagođavanje aktivnosti stvarnim potrebama stanovništva i raspoloživim financijskim mogućnostima.

Posebna pozornost u praćenju provedbe bit će usmjerena na ostvarivanje razvojnih prioriteta Općine Draž, a osobito na gospodarski i turistički razvoj, razvoj i unapređenje lokalne infrastrukture, podizanje kvalitete života stanovnika te **provedbu konkretnih razvojnih projekata** na području Općine.

Izvještavanje o provedbi Plana razvoja predstavlja proces pružanja pravovremenih i relevantnih informacija o statusu provedbe mjera, aktivnosti i projekata, kao i o ostvarenim pokazateljima rezultata. Izvještaji omogućuju praćenje napretka provedbe od strane nadležnih tijela Općine, predstavničkog tijela, regionalne i nacionalne razine te zainteresirane javnosti.

Praćenje i izvještavanje provodit će se u skladu s važećim zakonskim i podzakonskim propisima kojima se uređuje sustav strateškog planiranja i upravljanja razvojem Republike Hrvatske.

8.1. Godišnje izvješće o provedbi Plana razvoja Općine Draž

Godišnje i godišnje izvješće o provedbi Plana razvoja Općine Draž predstavlja izvješće o napretku u provedbi planiranih mjera, aktivnosti i projekata te o ostvarivanju pripadajućih pokazatelja rezultata.

Izvješćivanjem se osobito prati:

- provedba planiranih razvojnih projekata Općine Draž;
- ostvarenje planiranih aktivnosti i mjera;
- ostvarenje pokazatelja rezultata;
- korištenje planiranih izvora financiranja;
- realizacija projekata usmjerenih na gospodarski razvoj;
- realizacija projekata usmjerenih na razvoj i unapređenje turističke ponude;
- napredak u razvoju komunalne i društvene infrastrukture;
- odstupanja od planirane dinamike provedbe;
- razlozi eventualnih odstupanja i potrebne korektivne aktivnosti.

Općina Draž će kroz sustav praćenja osiguravati kontinuirani pregled provedbe svih planiranih projekata, pri čemu će se posebna pažnja posvetiti projektima od značaja za gospodarski i turistički razvoj Općine.

8.1.1. Tablica: Ciklus praćenja i izvještavanja o provedbi Plana razvoja Općine Draž

Vrsta izvješća	Ciklus	Rok za podnošenje	Obveznik izrade	Kome se podnosi
Godišnje izvješće o provedbi Plana razvoja Općine Draž	Godišnje	Sukladno važećim propisima	Nadležno tijelo Općine Draž	Predstavničko tijelo i nadležna tijela sukladno važećim propisima

Podaci potrebni za izradu izvješća prikupljat će se od nadležnih upravnih tijela, nositelja pojedinih aktivnosti i projekata te drugih relevantnih dionika uključenih u provedbu Plana razvoja Općine Draž.

8.2. Vrednovanje Plana razvoja Općine Draž

Vrednovanje Plana razvoja Općine Draž predstavlja postupak neovisne usporedbe i ocjene planiranih i ostvarenih rezultata, ishoda i učinaka provedbe. Njegova je svrha utvrditi u kojoj su mjeri provedene planirane aktivnosti i projekti pridonijeli ostvarivanju definiranih razvojnih ciljeva Općine Draž.

Vrednovanje će se provoditi u skladu s važećim propisima i metodološkim smjernicama sustava strateškog planiranja Republike Hrvatske. Pri tome će se posebna pozornost usmjeriti na učinkovitost provedbe projekata, ostvarenje planiranih rezultata te doprinos projekata gospodarskom i turističkom razvoju Općine.

Rezultati praćenja i vrednovanja koristit će se kao podloga za:

- unapređenje provedbe postojećih mjera;
- utvrđivanje potrebe za izmjenama i dopunama Plana razvoja;
- definiranje novih razvojnih projekata;
- učinkovitije planiranje proračunskih i drugih izvora financiranja;
- određivanje budućih razvojnih prioriteta Općine Draž;
- pripremu budućih strateških i provedbenih akata.

Sustav praćenja, izvještavanja i vrednovanja na taj način osigurava povezanost između razvojnih ciljeva Općine Draž, planiranih mjera i konkretnih projekata te omogućuje transparentno praćenje učinaka ulaganja i korištenja javnih sredstava.

Poseban naglasak stavlja se na mjerljivost provedbe, odnosno na praćenje konkretnih rezultata pojedinih projekata. Na taj će se način osigurati da Plana razvoja programa ne bude samo planski dokument, već instrument za aktivno upravljanje razvojem Općine Draž i provedbu konkretnih razvojnih zahvata na području Općine.